

Na osnovu člana IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 71. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 3. i 10. februara 2010. godine, i na 43. sjednici Doma naroda, održanoj 23. februara 2010. godine, usvojila je

ZAKON

O ZAŠTITI NOVIH SORTI BILJA U BOSNI I HERCEGOVINI

DIO PRVI

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Član 1. (Predmet Zakona)

- (1) Zakonom o zaštiti novih sorti bilja u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Zakon) uređuju se procedure za zaštitu novih sorti bilja, uslovi, dodjela, način i postupak za zaštitu i trajanje oplemenjivačkog prava.
- (2) Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja (u daljnjem tekstu: Uprava) tijelo je ovlašteno za dodjelu oplemenjivačkog prava prema ovom zakonu.

Član 2. (Definicije)

- (1) Izrazi korišteni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:
 - a) **oplemenjivač je:**
 - 1) lice koje je kreiralo ili otkrilo, razvilo ili proizvelo novu sortu nezavisno ili zajedno s drugim licima,
 - 2) lice koje je poslodavac spomenutog lica ili lice koje je naručilo njegov rad,
 - 3) lice koje je pravni sljednik lica koje je kreiralo ili otkrilo, razvilo ili proizvelo novu sortu ili njegovog poslodavca;
 - b) **lice** označava fizičko ili pravno lice;
 - c) **oplemenjivačko pravo** je oplemenjivačko pravo predviđeno ovim zakonom;
 - d) **biljna sorta** označava: grupe bilja, unutar najniže botaničke sistematske jedinice, koju je, bez obzira na to da li ispunjava druge uslove za zaštitu, moguće:
 - 1) okarakterizirati po osobinama koje potiču iz određenog genotipa ili kombinacije genotipova,
 - 2) razlikovati od bilo koje druge grupe biljaka barem po jednoj od navedenih osobina, te
 - 3) smatrati sistematskom jedinicom ako se te osobine u toku razmnožavanja ne mijenjaju;
 - e) **zaštićena sorta** je sorta koja je zaštićena u skladu s odredbama ovog zakona;

- f) **materijal zaštićene sorte** (u daljnjem tekstu: materijal) je:
- 1) materijal za razmnožavanje bilo koje vrste,
 - 2) požnjeveni ili ubrani materijal uključujući cijele biljke ili dijelove biljaka,
 - 3) bilo koji proizvod dobiven neposredno od požnjevenog ili ubranog materijala;
- g) **u osnovi izvedena sorta** je sorta izvedena od druge sorte ako se: može dobiti, npr. odabirom prirodnog ili umjetnog mutanta ili neke somaklonirane sorte, odabirom jedne jedinke sorte među biljkama izvorne sorte, povratnim ukrštanjem ili preobražajem putem genetskog inženjeringa;
- h) **Registar zahtjeva za zaštitu prava oplemenjivača** je registar u koji se upisuju uredno podneseni zahtjevi za zaštitu prava oplemenjivača;
- i) **Registar prenesenog oplemenjivačkog prava** je registar u koji se upisuju prenesena oplemenjivačka prava;
- j) **Registar ustupljenog oplemenjivačkog prava** je registar u koji se upisuju ustupljena oplemenjivačka prava;
- k) **Registar zastupnika** je registar u koji se upisuju zastupnici oplemenjivačkih prava;
- l) **Registar zaštićenih biljnih sorti** je registar u koji se upisuju zaštićene biljne sorte i dodijeljena prava oplemenjivača;
- m) **ovlaštena institucija** je Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja;
- n) **UPOV** označava Međunarodnu uniju za zaštitu novih biljnih sorti;
- o) **država članica UPOV-a** označava državu potpisnicu Konvencije UPOV iz 1961. godine, dokumenta iz 1972. ili dokumenta iz 1978. godine ili ugovornu stranu dokumenta iz 1991. koja će primjenjivati odredbe ove konvencije;
- p) **teritorija** označava, u slučaju države članice UPOV-a, ugovorne strane, teritoriju te države, te u slučaju međuvladine organizacije, teritoriju na kojoj se primjenjuje dotični sporazum.

POGLAVLJE II. POSEBNE ODREDBE

Član 3.

(Komisija za zaštitu novih sorti bilja)

- (1) Na prijedlog Uprave, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine rješenjem imenuje članove Komisije za zaštitu novih sorti bilja (u daljnjem tekstu: Komisija).
- (2) Komisiju čine specijalisti iz oblasti zaštite sorti bilja predloženi od nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (3) Komisija ima najviše pet članova.
- (4) Komisija je nadležna za davanje stručnih mišljenja, prijedloga i praćenje stanja u oblasti zaštite sorti bilja kao i davanje prethodne saglasnosti u postupku donošenja rješenja o sticanju oplemenjivačkog prava.

Član 4.
(Rodovi i vrste koje će se štiti)

Ovaj zakon primjenjivat će se na sve rodove i vrste bilja od datuma stupanja na snagu.

Član 5.
(Nacionalni tretman)

- (1) Oplemenjivačko pravo stiče fizičko lice, državljanin Bosne i Hercegovine, s prebivalištem u Bosni i Hercegovini ili pravno lice sa sjedištem u Bosni i Hercegovini.
- (2) Strano fizičko ili pravno lice ima isti tretman u sticanju i zaštiti oplemenjivačkog prava u Bosni i Hercegovini, kao i državljani Bosne i Hercegovine, ako to proizilazi iz međunarodnih ugovora koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu.
- (3) Bilo koja država koja državljanima Bosne i Hercegovine pruža nacionalni tretman, iako nije članica UPOV-a, imat će isti nacionalni tretman u Bosni i Hercegovini.
- (4) U postupku pred ustanovom koja obavlja poslove zaštite sorti, organima državne uprave i sudovima, strana pravna i fizička lica, ostvaruju ista prava iz ovog zakona putem ovlaštenog zastupnika u postupku zaštite sorte kao domaća pravna ili fizička lica.

DIO DRUGI

POGLAVLJE III. USLOVI ZA DODJELU OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Član 6.
(Uslovi za dodjelu oplemenjivačkog prava)

- (1) Sorta je zaštićena sticanjem oplemenjivačkog prava.
- (2) Oplemenjivačko pravo bit će dodijeljeno ako je sorta:
 - a) nova;
 - b) različita;
 - c) ujednačena;
 - d) stabilna i
 - e) označena imenom u skladu s odredbama ovog zakona.
- (3) Dodjela oplemenjivačkog prava neće podlijegati nikakvim dodatnim ili drugačijim uslovima ako je sorta označena nazivom u skladu s odredbama ovog zakona, te ako podnosilac zahtjeva zadovoljava formalnosti predviđene ovim zakonom i ako je platio predviđene naknade.

Član 7.
(Novina sorte)

- (1) Sorta se smatra novom ako na dan podnošenja zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava oplemenjivač drugim licima nije prodao ili na drugi način stavio na raspolaganje reprodukcijski ili ubrani materijal sorte, ili dao saglasnost na to, u svrhu iskorištavanja sorte:

- a) na teritoriji Bosne i Hercegovine godinu dana prije nego što je podnesen zahtjev i
- b) na teritoriji izvan Bosne i Hercegovine četiri godine, ili, u slučaju sorti drveća ili vinove loze, šest godina do datuma podnošenja zahtjeva.
- (2) Ako se ovaj zakon, u skladu s članom 4. ovog zakona, primjenjuje na biljni rod ili sortu na koju se nije ranije primjenjivao, za sorte koje pripadaju tom biljnom rodu ili sorti, smatrat će se da zadovoljavaju uslov novine definiran u stavu (1) ovog člana, čak i ako se prodaja ili drugi način stavljanja na raspolaganje opisan u tom stavu desio u Bosni i Hercegovini u roku od četiri godine do datuma podnošenja zahtjeva ili, u slučaju sorti drveća ili vinove loze, u roku od šest godina do pomenutog datuma.
- (3) Odredba navedena u stavu (2) ovog člana bit će primjenjiva samo na zahtjeve za zaštitu oplemenjivačkog prava koji su podneseni najkasnije u roku od godinu dana nakon primjene odredbi ovog zakona na dotične rodove ili sorte.
- (4) Do gubitka odrednice nova ne dolazi ako se:
- a) sorta stavlja na raspolaganje drugima u svrhu ispitivanja ne uključujući neki drugi oblik iskorištavanja sorte;
- b) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima obavlja bez pristanka oplemenjivača;
- c) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima obavlja kao dio ugovora za prijenos prava na pravne nasljednike;
- d) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima obavlja kao dio ugovora prema kojem lice umnožava reproduksijski materijal sorte u ime oplemenjivača, pri čemu ugovor predviđa da se vlasništvo nad reproduciranim materijalom vraća oplemenjivaču;
- e) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima obavlja kao dio ugovora prema kojem lice vrši testiranje na terenu ili u laboratoriji, ili ispitivanja malog obima s ciljem procjene sorte;
- f) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima obavlja kao dio ispunjavanja zakonske ili administrativne obaveze, posebno vezano za biološku sigurnost ili unos sorti u zvanični katalog sorti koje su dobile dozvolu za prodaju;
- g) prodaja ili stavljanje na raspolaganje drugima ubranog materijala koji je nusproizvod ili višak proizvoda nastao tokom stvaranja sorte ili aktivnosti navedenih u tač. d) do f) ovog stava, pod uslovom da se pomenuti materijal prodaje ili stavlja na raspolaganje bez identifikacije sorte u svrhu potrošnje i
- h) stavljanje na raspolaganje drugima obavlja u svrhu izlaganja sorte na zvaničnoj ili zvanično priznatoj izložbi.
- (5) Sjemenski materijal sorte koja se stalno koristi za oplemenjivanje druge nove sorte, odnosno hibrida, smatrat će se da se stavlja na raspolaganje za ostvarenje profita, ako se bilje ili njihovi dijelovi koji pripadaju drugoj sorti stavlja u promet na tržište.

Član 8. (Različitost sorte)

- (1) Sorta se smatra različitom ako se jasno razlikuje od bilo koje druge općepoznate sorte do dana podnošenja zahtjeva. Podnošenje zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava ili za unošenje neke druge sorte u službeni popis sorti (registar) u bilo kojoj državi, posebno će se smatrati da čini tu drugu sortu opće poznatom do dana podnošenja zahtjeva, pod uslovom da taj zahtjev dovodi do dodjele oplemenjivačkog prava ili upisa pomenute sorte u zvanični registar sorti, zavisno od slučaja.

(2) Odredbe stava (1) ovog člana odnose se na sorte koje se na osnovu podnesenih zahtjeva nalaze u postupku priznavanja ili zaštite sorti u Bosni i Hercegovini ili u bilo kojoj drugoj državi.

Član 9.
(Ujednačenost sorte)

Sorta će se smatrati ujednačenom ako je, uprkos odstupanjima koja se mogu očekivati od pojedinih obilježja u toku njenog razmnožavanja, dovoljno ujednačena u svojim važnim svojstvima.

Član 10.
(Postojanost sorte)

Sorta će se smatrati postojanom ako se njena važna svojstva za razlikovanje ne mijenjaju nakon više uzastopnih umnožavanja ili u slučaju pojedinog ciklusa razmnožavanja na kraju svakog takvog ciklusa.

POGLAVLJE IV. POSTUPAK ZA DODJELU OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Član 11.
(Pokretanje postupka)

- (1) Dodjela oplemenjivačkog prava ostvaruje se u upravnom postupku koji vodi Uprava.
- (2) U drugim pitanjima, koja nisu uređena ovim zakonom, na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09).
- (3) Postupak dodjele oplemenjivačkog prava pokreće se podnošenjem zahtjeva za dodjelu prava oplemenjivača biljne sorte Upravi.
- (4) Ako je zahtjev za dodjelu oplemenjivačkog prava podnijelo više oplemenjivača, rješenjem se priznaje oplemenjivačko pravo svakom od oplemenjivača.
- (5) Rješenjem iz stava (4) ovog člana ne mogu se utvrditi međusobna prava oplemenjivača.
- (6) Postupak za dodjelu oplemenjivačkog prava pokreće se podnošenjem zahtjeva i izvan Bosne i Hercegovine, ako je tako određeno međunarodnim ugovorom kojem je pristupila Bosna i Hercegovina.
- (7) Pravosnažno priznata prava iz zahtjeva iz stava (6) ovog člana izjednačena su s pravima koja su priznata na osnovu zahtjeva unutar Bosne i Hercegovine, osim ako nije međunarodnim ugovorom drugačije određeno.
- (8) Uprava javno objavljuje zahtjev za dodjelu oplemenjivačkog prava kao i svako povlačenje ili odbijanje zahtjeva.

Član 12.
(Podnošenje zahtjeva)

- (1) Datum podnošenja zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava bit će datum prijema propisno podnesenog zahtjeva. Zahtjev se podnosi napisan na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom. Oplemenjivač ili njegov ovlašteni zastupnik, uz zahtjev za dodjelu oplemenjivačkog prava, dužan je priložiti dokumentaciju o sorti prema odredbama ovog zakona.
- (2) Uz podnošenje zahtjeva, oplemenjivač je dužan dostaviti dokaz o uplati administrativne takse i posebnih troškova postupka. Uprava će posebnim podzakonskim aktom regulirati visinu posebnih troškova.

- (3) Uprava ne smije odbiti dodjelu oplemenjivačkog prava ili ograničiti njegovo trajanje na osnovu toga što zaštita iste sorte nije zatražena ili je odbijena ili je istekla u nekoj drugoj državi ili međuvladinoj organizaciji.
- (4) Uprava propisuje sadržaj i način vođenja Registra zahtjeva za zaštitu prava oplemenjivača.
- (5) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana za sticanje oplemenjivačkog prava, dostavlja se i određena količina reproduksijskog materijala za sortu za koju se traži oplemanjivačko pravo.
- (6) Reprodukcijski materijal i priložena dokumentacija smatraju se službenom tajnom i s njima se postupa kao s povjerljivim podacima.

Član 13.

(Uslovi upisa u Registar zahtjeva)

- (1) Nakon podnošenja zahtjeva za sticanje oplemenjivačkog prava, Uprava provjerava da li su ispunjeni uslovi za upis u Registar zahtjeva.
- (2) Ako zahtjev ispunjava propisane uslove za sticanje oplemenjivačkog prava, upisuje se u Registar zahtjeva s datumom podnošenja, a podnosiocu se izdaje potvrda.
- (3) Ako zahtjev ne ispunjava uslove, propisane ovim zakonom, Uprava će pismenim putem pozvati podnosioca da otkloni nedostatke u roku koji neće biti duži od tri mjeseca računajući od dana dostavljanja poziva za otklanjanje uočenih nedostataka.
- (4) Ako podnosilac zahtjeva otkloni nedostatke u datom roku, navedenom u stavu (3) ovog člana, prijava se upisuje u Registar zahtjeva s datumom prijema akta kojim su otklonjeni nedostaci.
- (5) Ako podnosilac zahtjeva ne otkloni nedostatke u datom roku, zahtjev se zaključkom odbacuje.
- (6) Ako su plaćeni troškovi javne objave zahtjeva za sticanje oplemanjivačkog prava u Upravi, zahtjev se nakon isteka roka od tri mjeseca od dana njegovog podnošenja objavljuje i postaje dostupan svakom zainteresiranom licu.
- (7) Zahtjev iz stava (6) ovog člana sadrži podatke o datumu podnošenja, imenu i adresi podnosioca, te o imenu i svojstvima sorte.

Član 14.

(Pravo prvenstva)

- (1) Svaki oplemenjivač koji je propisno podnio Zahtjev za sticanje oplemenjivačkog prava u jednoj od zemalja članica UPOV-a ("prvi zahtjev") će za istu sortu uživati pravo prvenstva kod Uprave tokom perioda od 12 mjeseci a ovaj period računa se od datuma podnošenja prvog zahtjeva.
- (2) Na zahtjevu iz člana 12. ovog zakona bit će zabilježen dan i sat njegovog podnošenja što se navodi i u potvrdi o prijemu zahtjeva koja se izdaje podnosiocu.
- (3) Da bi koristio pravo prvenstva, oplemenjivač u zahtjevu koji podnosi Upravi treba da se pozove na pravo prvenstva prvog zahtjeva u skladu s odredbama stava (1) ovog člana.

Uprava će od oplemenjivača zahtijevati da u roku od tri mjeseca od datuma podnošenja zahtjeva Upravi dostavi ovjerene kopije dokumenata od organa kojem je podnesen prvi zahtjev, te uzorke ili druge dokaze da je sorta koja je predmet oba zahtjeva ista.

(4) Oplemenjivač može, nakon isteka roka iz stava (1) ovog člana ili ako je prvi zahtjev za sticanje oplemenjivačkog prava u prvoj zemlji prijavljivanja odbijen ili povučen, u odgovarajućem vremenu nakon odbijanja ili povlačenja, u periodu od naredne dvije godine dostaviti Upravi sve potrebne informacije, dokumente ili materijale zahtijevane u svrhu provjere u skladu s članom 15. ovog zakona.

(5) U slučaju da dođe do promjene u periodu predviđenom u stavu (1) ovog člana, kao što je podnošenje drugog zahtjeva ili objavljivanje ili korištenje sorte koja je predmet prvog zahtjeva, te promjene neće predstavljati osnovu za odbijanje naknadnog zahtjeva. Isto tako, takve promjene neće biti povod za bilo kakvo pravo treće strane.

Član 15.

(Razmatranje zahtjeva radi izvođenja dokaza za sticanja oplemenjivačkog prava)

(1) Svaka odluka o dodjeli oplemenjivačkog prava zahtijeva razmatranje u skladu sa uslovima propisanim u članu 6. ovog zakona.

(2) Tokom razmatranja uslova iz stava (1) ovog člana, Komisija može povjeravanjem ovlaštenoj/akreditiranoj laboratoriji uzgojiti dotičnu sortu ili provoditi druga neophodna ispitivanja, ili uvažiti rezultate ispitivanja u Bosni i Hercegovini i drugim državama.

(3) Komisija traži od oplemenjivača dostavljanje svih neophodnih informacija, dokumenata i materijala u smislu odredbi navedenih u st. (1) i (2) ovog člana.

(4) Komisija sve odluke dostavlja Upravi.

Član 16.

(Rješenje o dodjeli oplemenjivačkog prava)

(1) Rješenje o dodjeli oplemenjivačkog prava Uprava upisuje u Registar oplemenjivačkog prava.

(2) Datum upisa u Registar iz stava (1) ovog člana istovremeno je i datum donošenja Rješenja o dodjeli oplemenjivačkog prava.

(3) Uprava donosi Rješenje o odbijanju dodjele oplemenjivačkog prava ako se u postupku ispitivanja utvrdi da sorta za koju se traži oplemenjivačko pravo ne ispunjava propisane uslove. Rok za donošenje rješenja određuje se prema odredbama Zakona o upravnom postupku.

(4) Rješenja iz st. (2) i (3) ovog člana objavljuju se u službenom glasilu Uprave.

(5) Nakon objave o dodjeli oplemenjivačkog prava u službenom glasilu Uprave, Uprava izdaje uvjerenje o sticanju oplemenjivačkog prava.

(6) Uz uvjerenje o dodjeli oplemenjivačkog prava, na zahtjev oplemenjivača, može se priložiti i akt stečenog oplemenjivačkog prava.

(7) Izgled i sadržaj uvjerenja iz stava (5) ovog člana propisuje Uprava.

Član 17.

(Obaveze nosioca oplemenjivačkog prava)

(1) Nosilac oplemenjivačkog prava plaća naknadu za održavanje oplemenjivačkog prava tokom korištenja tog prava.

(2) Visinu naknade određuje Uprava u skladu s Zakonom o administrativnim taksama ("Službeni glasnik BiH", broj 14/99).

Član 18.
(Privremena zaštita)

- (1) Privremena zaštita pruža se s ciljem očuvanja interesa oplemenjivača tokom perioda između objavljivanja zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava i dodjeljivanja tog prava.
- (2) Privremena zaštita imat će takav efekat da će nosilac oplemenjivačkog prava imati pravo na pravičnu naknadu od bilo kojeg lica koje je tokom pomenutog perioda izvršilo radnje koje nakon dodjele prava zahtijevaju dozvolu oplemenjivača kao što je navedeno u članu 21. ovog zakona.

Član 19.
(Odbor za žalbe)

- (1) Protiv rješenja i zaključaka donesenih u postupku sticanja oplemenjivačkih prava može se izjaviti žalba u roku od tri mjeseca od dana dostave rješenja ili zaključka.
- (2) Žalba se podnosi Odboru za žalbe (u daljnjem tekstu: Odbor) koji, na prijedlog Uprave, imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara).
- (3) Odbor čini pet članova, predstavnici nadležnih entitetskih institucija i Uprave.
- (4) Pojediniosti o radu Odbora propisuju se Poslovníkom koji donosi Odbor.

Član 20.
(Troškovi postupka dodjele oplemenjivačkog prava)

- (1) Za dodjelu i trajanje oplemenjivačkog prava plaćaju se troškovi u skladu s propisima navedenim u ovom zakonu i drugim propisima donesenim na osnovu njega.
- (2) Ako troškovi u postupku za sticanje oplemenjivačkog prava ne budu plaćeni, zahtjev za sticanje oplemenjivačkog prava se odbacuje.

POGLAVLJE V. PRAVA OPLEMENJIVAČA

Član 21.
(Sadržaj oplemenjivačkog prava)

- (1) Sljedeće radnje koje se odnose na reprodukcijski materijal zaštićene sorte zahtijevaju odobrenje oplemenjivača:
 - a) proizvodnja ili reprodukcija (razmnožavanje);
 - b) kondicioniranje u svrhu razmnožavanja;
 - c) nuđenje na prodaju;
 - d) prodaja ili drugi način stavljanja u promet;
 - e) izvoz;

f) uvoz;

g) skladištenje u bilo koju svrhu navedenu u tač. od a) do f) ovog stava.

(2) Oplemenjivač svoje odobrenje iz stava (1) ovog člana može usloviti i ograničiti.

(3) Radnje navedene u stavu (1) tač. a) do g) ovog člana, koje se odnose na ubrani materijal, uključujući čitave biljke i dijelove biljaka, pribavljene neovlaštenom upotrebom reprodukcijskog materijala zaštićene sorte, zahtijevaju odobrenje oplemenjivača, osim ako je oplemenjivač imao razumnu mogućnost korištenja svog prava u vezi s dotičnim reprodukcijским materijalom.

(4) Radnje navedene u stavu (1) tač. a) do g) ovog člana, koje se odnose na proizvode izrađene direktno od ubranog materijala zaštićene sorte u okviru stava (2) ovog člana putem neovlaštene upotrebe tog ubranog materijala, zahtijevaju odobrenje oplemenjivača, osim ako je oplemenjivač imao razumnu mogućnost korištenja svog prava u vezi s dotičnim ubranim materijalom.

(5) Odredbe st. (1) do (4) ovog člana također se primjenjuju na:

a) sorte koje su u osnovi izvedene iz zaštićene sorte, u slučaju kada zaštićena sorta nije u osnovi izvedena sorta;

b) sorte koje se u skladu s članom 8. ovog zakona ne mogu jasno razlikovati od zaštićene sorte i

c) sorte čija proizvodnja zahtijeva ponovljeno korištenje zaštićene sorte.

(6) U svrhu stava (5) tačke a) ovog člana, smatrat će se da je neka sorta u osnovi izvedena od druge sorte (izvorne sorte) ako se:

a) pretežno izvodi iz izvorne sorte ili iz neke sorte koja je i sama pretežno izvedena iz izvorne sorte, ali zadržava izražajnost bitnih svojstava koja proizilaze iz genotipa ili kombinacije genotipa izvorne sorte;

b) jasno razlikuje od izvorne sorte;

c) podudara sa izvornom sortom u izražavanju bitnih svojstava koja proizilaze iz genotipa ili kombinacije genotipa izvorne sorte, osim razlika koje proizilaze iz postupka izvođenja.

Član 22.

(Izuzeci od oplemenjivačkog prava)

(1) Oplemenjivačko pravo ne obuhvata:

a) radnje preduzete privatno i u nekomercijalne svrhe;

b) radnje preduzete u eksperimentalne svrhe;

c) radnje preduzete u svrhu oplemenjivanja drugih sorti, izuzev slučajeva na koje se primjenjuju odredbe člana 21. stav (5), te radnje navedene u članu 21. od st. (1) do (4) ovog zakona u odnosu na takve druge sorte.

(2) U vezi sa sortama koje se nalaze na Listi poljoprivrednih biljaka koju donosi Uprava, oplemenjivačko pravo neće povrijediti poljoprivrednik koji uz razumna ograničenja i obavezu čuvanja zakonskih interesa oplemenjivača na vlastitom posjedu u svrhu razmnožavanja koristi proizvod žetve koji je dobio umnožavanjem zaštićene sorte ili sorte obuhvaćene članom 21. stav (5) tač. a) ili b) ovog zakona na vlastitom posjedu (u daljnjem tekstu: sjeme s poljoprivrednog posjeda).

(3) Prilikom korištenja sjemena s poljoprivrednog posjeda, poljoprivrednici će imati obavezu oplemenjivaču platiti razumnu naknadu za korištenje sjemena s poljoprivrednog posjeda, koja je znatno niža od naknade za kupljeno sjeme. Mali poljoprivrednici izuzeti su od obaveze da plaćaju naknadu za korištenje sjemena s poljoprivrednog posjeda.

(4) Kriterije za male poljoprivrednike odredit će Uprava.

(5) Oplemenjivač ima pravo zahtijevati neophodne informacije od poljoprivrednika u vezi sa sjemenom s poljoprivrednog posjeda.

(6) Sorte voćaka, ukrasnog bilja, povrća i šumskih biljaka isključene su od izuzetka u skladu sa stavom (2) ovog člana.

Član 23.

(Iscrpljenje oplemenjivačkog prava)

(1) Oplemenjivačko pravo ne obuhvata radnje vezane za bilo kakav materijal zaštićene sorte ili sorte obuhvaćene odredbama člana 21. stav (5) ovog zakona, koji je oplemenjivač prodao ili na drugi način plasirao ili pristao da plasira na teritoriji Bosne i Hercegovine, ili za bilo koji materijal izveden iz pomenutog materijala, osim ako takve radnje:

a) uključuju dalje razmnožavanje dotične sorte, ili

b) uključuju izvoz materijala te sorte, što omogućava razmnožavanje sorte, u zemlju koja ne štiti sorte biljnog roda ili vrste kojoj ta sorta pripada, osim ako je izvezeni materijal namijenjen konačnoj potrošnji.

(2) U svrhu stava (1) ovog člana, "materijal" u odnosu na neku vrstu ima sljedeće značenje:

a) reprodukcijski materijal bilo koje vrste;

b) ubrani materijal, uključujući cijele biljke i dijelove biljaka, te

c) svaki proizvod dobiven direktno od ubranog materijala.

Član 24.

(Ograničenja korištenja oplemenjivačkog prava)

(1) Osim ako nije izričito određeno u ovom zakonu, slobodno korištenje oplemenjivačkog prava neće se ograničiti iz drugih razloga osim javnog interesa.

(2) Ako bilo koje takvo ograničenje za posljedicu ima ovlaštenje neke treće strane za obavljanje bilo kakve radnje koja zahtijeva odobrenje oplemenjivača od strane Uprave, oplemenjivaču će biti osigurana pravična naknada.

Član 25.

(Mjere kojima se uređuje trgovina)

Oplemenjivačko pravo je nezavisno od svih mjera kojima se uređuje proizvodnja, certificiranje i stavljanje u promet materijala sorti ili izvoz takvog materijala. U svakom slučaju, takve mjere neće uticati na primjenu odredbi ovog zakona.

Član 26.

(Trajanje oplemenjivačkog prava)

Oplemenjivačko pravo dodjeljuje se na period od 20 godina od datuma dodjele oplemenjivačkog prava, a u slučaju drveća i vinove loze 25 godina.

Član 27.
(Prestanak oplemenjivačkog prava)

Oplemenjivačko pravo prestaje:

- a) odricanjem nosioca oplemenjivačkog prava;
- b) istekom vremena na koje je stečeno oplemenjivačko pravo;
- c) ukidanjem oplemenjivačkog prava;
- d) ako nisu plaćeni troškovi za održavanje oplemenjivačkog prava niti su plaćeni u naknadno određenom roku od šest mjeseci.

POGLAVLJE VI. NAZIV SORTE

Član 28.
(Naziv sorte)

- (1) Sorta se označava nazivom koji će biti njena generička oznaka. U skladu sa stavom (4) ovog člana, nikakva prava u oznaci registriranoj kao naziv sorte neće sprečavati slobodnu upotrebu tog naziva u vezi s dotičnom sortom, čak ni nakon isteka oplemenjivačkog prava.
- (2) Naziv sorti ne smije se sastojati isključivo od brojeva, osim u slučajevima kada je riječ o ustaljenoj praksi označavanja sorti. Naziv sorti mora biti takav da ne dovodi do zablude ili izaziva nejasnoće s obzirom na osobine, vrijednosti ili identitet dotične sorte, odnosno identiteta oplemenjivača. Posebno se mora razlikovati od svakog naziva koji na teritoriji bilo koje države članice UPOV-a označava neku postojeću biljnu sortu iste ili vrlo srodne vrste.
- (3) Oplemenjivač dostavlja naziv sorte Upravi. Ako se utvrdi da taj naziv ne zadovoljava uslove iz stava (2) ovog člana, Uprava će odbiti registraciju i zahtijevati od oplemenjivača prijedlog drugog naziva u roku od tri mjeseca. Uprava će registrirati taj naziv istovremeno s dodjelom oplemenjivačkog prava.
- (4) Zaštićeno ime sorte ne ograničava starija prava trećih lica. Ako se zbog starijeg prava trećeg lica upotreba naziva neke sorte zabrani licu koje ga je u skladu s odredbama stava (7) ovog člana dužno koristiti, Uprava će od oplemenjivača tražiti podnošenje prijedloga za drugi naziv te sorte.
- (5) Sorta se pod istim nazivom mora prijaviti svim državama članicama UPOV-a. Uprava će registrirati tako prijavljeni naziv, osim ako je on protivan zakonu ili javnom poretku. U tom slučaju će od oplemenjivača tražiti podnošenje drugog naziva.
- (6) Uprava obavještava nadležne organe država članica UPOV-a o pitanjima vezanim za nazive sorti, a posebno u vezi s podnošenjem, registriranjem i ukidanjem naziva, a nadležni organi država članica UPOV-a mogu svoje primjedbe na naziv sorte uputiti Upravi.
- (7) Svako lice koje na području Bosne i Hercegovine ponudi na prodaju ili stavi u promet na tržište reprodukcijski materijal neke sorte koja je zaštićena u Bosni i Hercegovini mora koristiti naziv te sorte čak i nakon isteka oplemenjivačkog prava na tu sortu, osim ako, u skladu s odredbama stava (4) ovog člana, starija prava sprečavaju takvo korištenje.

(8) Kada se neka sorta nudi na prodaju ili stavlja u promet na tržište, dozvoljena je upotreba robnog znaka, trgovačkog naziva ili druge slične oznake uz registrirani naziv sorte. Ako se koristi takva oznaka, naziv ipak mora biti lako prepoznatljiv.

POGLAVLJE VII. PONIŠTENJE I UKIDANJE OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Član 29.

(Poništenje oplemenjivačkog prava)

- (1) Uprava će oplemenjivačko pravo rješenjem poništiti kada se ustanovi da:
 - a) u vrijeme podnošenja zahtjeva iz čl. 11. i 12. ovog zakona, odnosno od dana prvenstva, sorta nije ispunjavala uslove iz čl. 7. i 8. ovog zakona;
 - b) u vrijeme iz tačke a) ovog stava, u slučajevima kada je dodjela oplemenjivačkog prava izvršena na osnovu informacija i dokumentacije koje je podnio oplemenjivač, nisu bili ispunjeni uslovi iz čl. 9. i 10. ovog zakona;
 - c) je oplemenjivačko pravo dodijeljeno licu koje na to nema pravo, a lice koje ima na to pravo nije podnijelo tužbu u skladu s ovim zakonom.
- (2) Rješenje iz stava (1) ovog člana Uprava objavljuje u službenom glasilu Uprave.
- (3) Ako podnositelj prijedloga za proglašenje rješenja ništavnim odustane od svog prijedloga, Uprava može po službenoj dužnosti nastaviti postupak.

Član 30.

(Ukidanje oplemenjivačkog prava)

- (1) Oplemenjivačko pravo bit će ukinuto rješenjem o ukidanju oplemenjivačkog prava ako se ustanovi da:
 - a) sorta više ne ispunjava uslove iz čl. 9. i 10. ovog zakona;
 - b) nosilac oplemenjivačkog prava u roku od 30 dana ne dostavi Upravi:
 - 1) informacije, dokumente ili materijale koji omogućavaju provjeru ispunjenosti uslova iz čl. 9. i 10. ovog zakona,
 - 2) ne plaća takse potrebne za održavanje ovog prava pravosnažnim i
 - 3) ne predloži drugi odgovarajući naziv sorte u svrhu zamjene postojećeg imena kada je Uprava predložila ukidanje imena, nakon sticanja oplemenjivačkog prava.
- (2) Rješenje iz stava (1) ovog člana Uprava objavljuje u službenom glasilu Uprave.

POGLAVLJE VIII. PRIJENOS I USTUPANJE KORIŠTENJA OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Član 31.

(Prijenos oplemenjivačkog prava)

- (1) Nosilac stečenog oplemenjivačkog prava može svoje pravo potpuno ili djelimično prenijeti ugovorom na drugo lice.
- (2) Odredbe iz stava (1) ovog člana odnose se i na podnosioca zahtjeva.

- (3) Prijenos prava iz st. (1) i (2) ovog člana ostvaruje se putem ugovora i upisuje u Registar prenesenog oplemenjivačkog prava.
- (4) Ugovor koji nije upisan u Registar prenesenog oplemenjivačkog prava ne proizvodi pravno djelovanje prema trećim licima.
- (5) Ugovor koji nije sačinjen u pisanoj formi, na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom, neće biti upisan u Registar prenesenog oplemenjivačkog prava.
- (6) Uprava propisuje način i sadržaj vođenja Registra prenesenog oplemenjivačkog prava.

Član 32.
(Ustupanje oplemenjivačkog prava)

- (1) Ustupanje oplemenjivačkog prava vrši se ugovorom o licenci, u skladu s ovim zakonom i ostalim propisima.
- (2) Ugovor o licenci mora biti u pisanoj formi.
- (3) Ugovor iz stava (1) ovog člana može sklopiti i podnosilac zahtjeva.
- (4) Ako je više lica podnijelo zahtjev za oplemenjivačko pravo ili ako je to pravo steklo više lica, za ugovor o licenci potrebna je saglasnost svih lica.
- (5) Ugovor o licenci upisuje se u Registar ustupljenog oplemenjivačkog prava.
- (6) Ugovor koji nije upisan u Registar ustupljenog oplemenjivačkog prava ne proizvodi pravno djelovanje prema trećim licima.
- (7) Ugovor koji nije sačinjen u pisanoj formi, na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom, neće biti upisan u Registar ustupljenog oplemenjivačkog prava.
- (8) Uprava propisuje način i sadržaj vođenja Registra ustupljenog oplemenjivačkog prava.

Član 33.
(Ugovor o licenci)

Ugovor o licenci sadrži sljedeće podatke:

- a) trajanje licence;
- b) obim i sadržaj licence;
- c) visinu naknade za ustupljeno korištenje oplemenjivačkog prava.

Član 34.
(Obavezna licenca)

- (1) Uprava može, na zahtjev zainteresiranog lica, dodijeliti obaveznu licencu kada je korištenje oplemenjivačkog prava od javnog interesa.
- (2) Kada nosilac oplemenjivačkog prava sam ili preko drugog lica ne koristi ili nedovoljno koristi to pravo, tada drugo lice može steći pravo uz obavezu plaćanja naknade nosiocu oplemenjivačkog prava.

- (3) Lice iz stava (1) ovog člana obaveznu licencu može steći samo ako dokaže da raspolaže reprodukcijским materijalom, stručnim, proizvodno-tehničkim i finansijskim uslovima za potpuno korištenje oplemenjivačkog prava.
- (4) Nosilac obavezne licence ima obavezu nosiocu oplemenjivačkog prava plaćati naknadu koju sporazumno odrede obje strane, a ako se sporazum ne postigne, visinu naknade i način plaćanja određuje nadležni sud.
- (5) Obavezna licenca dodjeljuje se na period od tri godine, s mogućnošću produženja kada se utvrdi da postoje uslovi za njeno ponovno sticanje.
- (6) Zahtjev za sticanje obavezne licence ne može se podnijeti prije isteka pet godina od sticanja oplemenjivačkog prava.

POGLAVLJE IX. ZASTUPANJE

Član 35. (Lica ovlaštena za zastupanje)

- (1) Pravna i fizička lica koja se bave zastupanjem u postupku sticanja oplemenjivačkog prava moraju biti upisana u Registar zastupnika.
- (2) Uprava propisuje način i sadržaj vođenja Registra zastupnika.
- (3) Način i postupak kao i osnove koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica iz stava (1) ovog člana propisuje Uprava.

POGLAVLJE X. GRAĐANSKOPRAVNA ZAŠTITA

Član 36 (Tužbeni zahtjevi)

- (1) U slučaju povrede oplemenjivačkog prava, tužilac može tužbom zahtijevati:
 - a) utvrđivanje povrede prava;
 - b) zabranu daljeg vršenja učinjene povrede i budućih sličnih povreda prestankom ili suzdržavanjem od radnji koje to pravo povređuju;
 - c) uklanjanje stanja nastalog povredom prava;
 - d) povlačenje predmeta povrede iz privrednih tokova uz uvažavanje interesa trećih savjesnih lica;
 - e) potpuno uklanjanje predmeta povrede iz privrednih tokova;
 - f) uništenje predmeta kojima je izvršena povreda prava;
 - g) uništenje sredstava koja su isključivo ili u pretežnoj mjeri namijenjena ili se upotrebljavaju za činjenje povreda i koja su u vlasništvu povreditelja;
 - h) prepuštanje predmeta povrede nosiocu prava uz naknadu troškova proizvodnje;
 - i) naknadu imovinske štete i opravdanih troškova postupka;

j) objavljivanje presude o trošku tuženog.

(2) Pri odlučivanju o zahtjevima iz stava (1) tač. c), d), e), f), g) i h) ovog člana, sud je dužan uzeti u obzir sve okolnosti slučaja, naročito srazmjer između težine učinjene povrede i zahtjeva, kao i interes ovlaštenog lica za osiguravanje efektivne zaštite prava.

(3) U postupku protiv lica čije su usluge bile upotrijebljene za povredu prava, a postojanje te povrede već je pravosnažno ustanovljeno u postupku prema trećem licu, pretpostavlja se da povreda prava postoji.

(4) Postupak po tužbi iz stava (1) ovog člana je hitan.

Član 37.
(Povreda oplemenjivačkog prava)

Povredom oplemenjivačkog prava, u smislu člana 21. ovog zakona, smatra se svako neovlašteno korištenje zaštićene sorte.

Član 38.
(Naknada štete)

(1) Za povrede prava iz ovog zakona važe opća pravila o naknadi štete i odgovornosti za štetu, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(2) Lice koje povrijedi oplemenjivačko pravo dužno je platiti nosiocu prava odštetu u obimu koji se određuje prema općim pravilima o naknadi štete, ili u obimu koji odgovara ugovorenoj ili uobičajenoj naknadi za zakonito korištenje oplemenjivačkog prava.

Član 39.
(Penal)

(1) Ako je povreda oplemenjivačkog prava učinjena namjerno ili krajnjom nepažnjom, nosilac prava može od lica koje je povrijedilo pravo tražiti naknadu do trostrukog iznosa ugovorene, a ako nije ugovorena, od odgovarajuće uobičajene licencne naknade koju bi primio za korištenje oplemenjivačkog prava.

(2) Pri odlučivanju o zahtjevu za plaćanje penala, sud će uzimati u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito obim nastale štete, stepen krivice povreditelja, iznos ugovorene ili uobičajene licencne naknade i preventivni cilj penala.

(3) Ako je nastala šteta veća od penala iz stava (1) ovog člana, nosilac prava ovlašten je tražiti razliku do iznosa naknade potpune štete.

Član 40.
(Aktivna legitimacija za tužbu)

Tužbu zbog povrede oplemenjivačkog prava može podnijeti nosilac oplemenjivačkog prava i sticatelj isključive licence.

Član 41.
(Rok za podnošenje tužbe)

Tužba zbog povrede oplemenjivačkog prava može se podnijeti u roku od tri godine od dana kada je tužilac saznao za povredu i učinioca, a najkasnije u roku od pet godina od dana kad je povreda prvi put učinjena.

Član 42.
(Privremene mjere)

- (1) Sud će odrediti privremenu mjeru radi osiguranja zahtjeva prema odredbama ovog zakona, ako predlagač učini vjerovatnim:
- a) da je nosilac prava iz ovog zakona i
 - b) da je njegovo pravo povrijeđeno ili da prijeti stvarna opasnost od povrede;
- (2) Nosilac prava mora učiniti vjerovatnim i jednu od sljedećih pretpostavki:
- a) opasnost da će ostvarivanje zahtjeva biti onemogućeno ili znatno otežano;
 - b) da je privremena mjera potrebna radi sprečavanja nastanka štete koju će biti kasnije teško popraviti, ili
 - c) da pretpostavljeni povreditelj, donošenjem privremene mjere koja bi se kasnije u postupku pokazala kao neopravdana, ne bi pretrpio veće negativne posljedice od onih koje bi bez donošenja takve privremene mjere pretrpio nosilac prava;
- (3) Nosilac prava koji predlaže da se donese privremena mjera bez prethodnog obavještanja i saslušanja suprotne strane dužan je, osim uslova iz st. (1) i (2) ovog člana, učiniti vjerovatnim da bi bilo kakvo odgađanje donošenja privremene mjere prouzrokovalo nosiocu prava nastanak štete koju bi bilo teško popraviti.
- (4) U slučaju donošenja privremene mjere prema odredbama stava (3) ovog člana, sud će rješenje o privremenoj mjeri dostaviti suprotnoj strani odmah poslije njenog provođenja.
- (5) Nosilac prava ne mora dokazivati opasnost da će ostvarivanje zahtjeva biti onemogućeno ili znatno otežano ako učini vjerovatnim da će predložena privremena mjera prouzrokovati pretpostavljenom povreditelju samo neznatnu štetu.
- (6) Smatra se da opasnost postoji ako bi trebalo ostvarivati zahtjeve u inozemstvu.
- (7) Sud može odrediti za osiguranje zahtjeva, prema stavu (1) ovog člana, bilo koju privremenu mjeru kojom se može postići cilj osiguranja, a naročito:
- a) da se pretpostavljenom povreditelju zabrane radnje kojima se povređuje pravo iz ovog zakona;
 - b) da se oduzmu, uklone iz prometa i pohrane predmeti povrede i sredstva povrede koji su isključivo ili u pretežnoj mjeri namijenjeni, odnosno upotrebljavaju se za činjenje povreda.
- (8) Ako je mjera određena prije podnošenja tužbe, sud će u rješenju odrediti i rok u kojem predlagač mora podnijeti tužbu radi opravdanja te mjere.
- (9) Rok iz stava (8) ovog člana ne može biti duži od 20 radnih dana, odnosno 31 kalendarskog dana, od dana dostavljanja rješenja predlagaču, zavisno od toga koji rok ističe kasnije.
- (10) Sud mora da odluči o prigovoru protiv rješenja o privremenoj mjeri u roku od 30 dana od dana podnošenja odgovora na prigovor, odnosno od isteka roka za podnošenje tog odgovora.
- (11) Postupak u vezi s donošenjem privremene mjere je hitan.

Član 43.
(Osiguranje dokaza)

- (1) Sud će donijeti rješenje o osiguranju dokaza ako predlagač pruži sudu razumne dokaze o tome da:
 - a) je nosilac prava iz ovog Zakona;
 - b) je njegovo pravo povrijeđeno ili da prijete stvarna opasnost od povrede;
 - c) će dokazi o toj povredi biti uništeni ili kasnije neće moći biti izvedeni.
- (2) Nosilac prava koji traži da se donese rješenje o osiguranju dokaza bez prethodnog obavještanja i saslušanja suprotne strane dužan je, osim uslova iz stava (1) ovog člana, učiniti vjerovatnim i postojanje opasnosti da će dokazi o povredi, zbog radnji protivnika, biti uništeni, ili da se kasnije neće moći izvesti.
- (3) U slučaju donošenja odluke o osiguranju dokaza prema odredbama stava (2) ovog člana, sud će rješenje o osiguranju dostaviti suprotnoj strani odmah poslije izvođenja dokaza.
- (4) Sud može rješenjem iz stava (1) ovog člana odrediti da se izvede bilo koji dokaz, a naročito:
 - a) uviđaj prostorija, poslovne dokumentacije, inventara, baza podataka, kompjuterskih memorijskih jedinica ili drugih stvari;
 - b) oduzimanje uzoraka predmeta povrede;
 - c) pregled i predaja dokumenata;
 - d) određivanje i saslušanje vještaka;
 - e) saslušanje svjedoka.
- (5) Osiguranje dokaza može se tražiti i poslije pravosnažno okončanog postupka, ako je to potrebno radi pokretanja postupka prema vanrednim pravnim lijekovima, ili za vrijeme takvog postupka.
- (6) U postupku osiguranja dokaza, prema odredbama ovog člana, koriste se odgovarajuće odredbe zakona koji uređuje izvršenje i osiguranje, a koje se odnose na privremene mjere, osim ako je ovim zakonom drugačije određeno.
- (7) Postupak osiguranja dokaza je hitan.
- (8) Ako se kasnije pokaže da je prijedlog za osiguranje dokaza neopravdan ili ako nosilac prava taj prijedlog ne opravda, suprotna strana ima pravo tražiti:
 - a) vraćanje oduzetih predmeta;
 - b) zabranu upotrebe pribavljenih informacija;
 - c) naknadu štete.
- (9) Sud mora u postupku osiguranja dokaza, prema odredbama ovog člana, osigurati zaštitu povjerljivih podataka stranaka i voditi brigu o tome da se sudski postupak ne zloupotrebljava isključivo s namjerom pribavljanja povjerljivih podataka suprotne strane.

Član 44.
(Dužnost obavještanja)

- (1) Sud može u toku parnice, zbog povrede prava iz ovog zakona, na osnovu opravdanog zahtjeva jedne od stranaka, naložiti povreditelju prava da dostavi podatke o izvoru i distributivnim kanalima robe ili usluga kojima se povređuje pravo iz ovog zakona.
- (2) Sud može naložiti da podatke iz stava (1) ovog člana dostave sudu i lica koja u obimu komercijalne djelatnosti:
 - a) posjeduju robu za koju se sumnja da se njome povređuje pravo iz ovog zakona, ili
 - b) koriste usluge za koje se sumnja da se njima povređuje pravo iz ovog zakona, ili
 - c) daju usluge za koje se sumnja da se njima povređuje pravo iz ovog zakona.
- (3) Smatra se da je neka radnja preduzeta u obimu komercijalne djelatnosti ako je preduzeta za pribavljanje posredne ili neposredne ekonomske koristi.
- (4) Pojam komercijalne djelatnosti ne obuhvata radnje savjesnih krajnjih potrošača.
- (5) Sud može naložiti da podatke iz stava (1) ovog člana dostavi sudu i lice koje je od nekog od lica navedenih u stavu (2) ovog člana označeno kao umiješano u proizvodnju, izradu i distribuciju robe ili davanje usluga za koje se sumnja da se njima povređuje pravo iz ovog zakona.
- (6) Podaci traženi na osnovu stava (1) ovog člana mogu naročito obuhvatiti:
 - a) ime, adresu, odnosno firmu i sjedište proizvođača, izrađivača, distributera, dobavljača i drugih prethodnih posjednika robe, odnosno davalaca usluga, kao i namjeravanih prodavaca na veliko i malo;
 - b) podatke o količinama proizvedene, izrađene, isporučene, zaprimljene ili naručene robe ili usluga, kao i o cijenama ostvarenim za odnosnu robu i usluge.

Član 45.
(Izvođenje dokaza)

- (1) Ako sud odluči da će izvesti predloženi dokaz koji se nalazi kod suprotne strane, ta strana dužna je na zahtjev suda predati dokazna sredstva kojima raspolaže.
- (2) Stav (1) ovog člana odnosi se i na bankarsku, finansijsku i poslovnu dokumentaciju koja je pod kontrolom suprotne strane, ako se radi o povredi koja dostiže obim komercijalne djelatnosti.
- (3) U postupku izvođenja dokaza primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona koji uređuje parnični postupak, osim ako je ovim zakonom drugačije određeno.
- (4) Sud mora poslije izvođenja dokaza, u skladu sa stavom (1) ovog člana, osigurati zaštitu povjerljivih podataka stranaka i voditi brigu o tome da se sudski postupak ne zloupotrebljava isključivo s namjerom pribavljanja povjerljivih podataka suprotstavljene stranke.

Član 46.
(Sredstvo osiguranja za suprotstavljenu stranku)

Na zahtjev lica protiv kojeg je pokrenut postupak za određenje privremene mjere ili osiguranja dokaza, sud može odrediti odgovarajući novčani iznos kao sredstvo osiguranja u slučaju neosnovanosti zahtjeva, na teret podnosioca zahtjeva.

Član 47.

(Tužba za osporavanje dodijeljenog oplemenjivačkog prava)

- (1) Ako je licu kojem to pravo ne pripada, dodijeljeno oplemenjivačko pravo, lice koje ima pravo na dodjelu oplemenjivačkog prava može tužbom zahtijevati da ga sud proglašeni nosiocem oplemenjivačkog prava.
- (2) Ako sud usvoji tužbeni zahtjev iz stava (1) ovog člana, on nalaže Upravi da u roku od 30 dana od pravosnažnosti presude izvrši upis novog nosioca prava u Registar oplemenjivačkog prava.
- (3) Ako treće lice pribavi oplemenjivačko pravo od ranijeg nosioca oplemenjivačkog prava, ono važi i za novog nosioca prava ako je bilo upisano u odgovarajući registar ili uredno prijavljeno za upis u registar prije zabilješke sudskog spora.
- (4) Tužba iz stava (1) ovog člana može se podnijeti sve dok traje postupak sticanja oplemenjivačkog prava i sve dok traje to pravo.

Član 48.

(Tužba za priznanje svojstva oplemenjivača)

- (1) Oplemenjivač može tužbom zahtijevati da njegovo ime bude navedeno u odgovarajućim registrima i javnim ispravama koje se odnose na dodjelu oplemenjivačkog prava.
- (2) Ako sud usvoji tužbeni zahtjev iz stava (1) ovog člana, on nalaže Upravi da u roku od 30 dana od pravosnažnosti presude upiše ime oplemenjivača u odgovarajuće registre i isprave.
- (3) Pravo na podnošenje tužbe iz stava (1) ovog člana poslije smrti oplemenjivača prelazi na njegove nasljednike.

POGLAVLJE XI. CARINSKE MJERE

Član 49.

(Zahtjev nosioca prava)

- (1) Nosilac isključivih prava prema ovom zakonu koji opravdano sumnja da će doći do uvoza, tranzita ili izvoza robe, proizvedene u suprotnosti s odredbama ovog zakona, može kod nadležnog carinskog organa (u daljnjem tekstu: carinski organ) podnijeti zahtjev za zaštitu svojih prava putem carinskih mjera privremenog zadržavanja robe od daljnjeg puštanja u promet.
- (2) Carinske mjere podrazumijevaju i obavezno obavještanje nadležne fitosanitarne inspekcije koja provodi mjere prema odredbama ovog zakona.
- (3) Zahtjev za zaštitu prava, prema stavu (1) ovog člana, mora sadržavati naročito:
 - a) podatke o podnosiocu zahtjeva i o nosiocu isključivog prava iz ovog zakona, ako se ne radi o istom licu;
 - b) detaljan opis robe, koji omogućava njenu identifikaciju;
 - c) dokaze o tome da je podnosilac zahtjeva, odnosno lice koje je on ovlastio, nosilac isključivog prava iz ovog zakona u vezi s tom robom;

- d) dokaze o tome da je isključivo pravo vjerovatno povrijeđeno;
 - e) druge podatke važne za odlučivanje o zahtjevu kojima raspolaže podnosilac, kao što su podaci o lokaciji robe i njenoj destinaciji, očekivani datum dolaska ili odlaska pošiljke, podaci o sredstvu transporta, podaci o uvozniku, izvozniku, primaocu i sl.;
 - f) vremenski period u kojem će carinski organi postupati prema zahtjevu i koji ne može biti duži od dvije godine od dana podnošenja zahtjeva.
- (4) Carinski organ može prije donošenja odluke, kojom zadovoljava zahtjev iz stava (1) ovog člana, tražiti od nosioca prava da položi osiguranje za troškove pohranjivanja i prijevoza robe, kao i za naknadu štete, koji bi u vezi s robom mogli nastati carinskom organu, kao i strani protiv koje je prihvaćen zahtjev iz stava (1) ovog člana.
- (5) Ako carinski organ udovolji zahtjev iz stava (1) ovog člana, on o tome obavještava sve carinske ispostave i nosioce prava.

Član 50.

(Postupak nakon privremenog zadržavanja robe)

- (1) Ako carinska ispostava pri provođenju carinskog postupka nađe robu koja odgovara opisu robe iz odluke nadležnog carinskog organa, ona će tu robu privremeno zadržati od daljnjeg puštanja u promet.
- (2) Odluka o privremenom zadržavanju robe uručuje se njenom uvozniku.
- (3) U odluci iz stava (2) ovog člana određuje se da se vlasnik robe, odnosno lice koje je ovlašteno za raspolaganje robom, u roku od deset radnih dana od dana privremenog zadržavanja, može izjasniti o tome da li se radi o krivotvorenoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovog zakona.
- (4) Ako carinski organ ne zaprimi pisano izjašnjenje vlasnika ili lica koje je ovlašteno da raspolaže robom u roku iz stava (3) ovog člana, on može, na zahtjev i o trošku nosioca prava, privremeno zadržanu robu oduzeti i uništiti.
- (5) Ako vlasnik robe ili lice koje je ovlašteno da raspolaže robom, u roku iz stava (3) ovog člana, podnese izjavu da se ne radi o krivotvorenoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovog zakona, nosilac prava može u roku od deset radnih dana od prijema obavještenja o takvoj izjavi podnijeti tužbu zbog povrede prava.
- (6) Ako posebne okolnosti slučaja to opravdavaju, carinski organ može, na zahtjev nosioca prava, odrediti dodatni rok za podnošenje tužbe iz stava (5) ovog člana, koji ne može biti duži od deset radnih dana.
- (7) Nosilac prava ili lice koje on ovlasti može za vrijeme privremenog zadržavanja izvršiti pregled i kontrolu robe i prateće dokumentacije u obimu koji je potreban za utvrđivanje njegovih zahtjeva i za ostvarivanje sudske zaštite njegovih prava uz osiguranje zaštite povjerljivih podataka.
- (8) Pravo da izvrši pregled i kontrolu robe ima i njen uvoznik.
- (9) Ako nosilac prava ne podnese tužbu iz stava (5) ovog člana, privremeno zadržana roba pušta se u traženu carinski dopuštenu upotrebu, odnosno promet.
- (10) Ako nosilac prava pokrene sudski postupak, carinski organ donijet će odluku o zapljeni robe do donošenja pravosnažne sudske odluke.

Član 51.

(Postupak po službenoj dužnosti)

- (1) Ako carinska ispostava pri provođenju carinskog postupka vezano za uvoz, tranzit ili izvoz robe opravdano sumnja da su određenom robom povrijeđena prava prema ovom zakonu, ona će privremeno zadržati puštanje te robe u promet i o tome obavijestiti carinski organ.
- (2) Carinski organ pismeno obavještava nosioca prava o zadržavanju robe, sumnji da se radi o povredi njegovih prava i o mogućnosti da podnese zahtjev prema članu 49. ovog zakona, u roku od pet radnih dana od dana zadržavanja robe.
- (3) Ako nosilac prava podnese zahtjev, u skladu sa stavom (2) ovog člana, roba se zadržava do donošenja odluke carinskog organa.
- (4) Ako carinski organ udovolji zahtjevu iz člana 49. ovog zakona, roba se privremeno zadržava za narednih deset radnih dana.
- (5) Nosilac prava mora u roku iz stava (4) ovog člana da provede radnje iz člana 50. stav (7) ovog zakona.
- (6) Odredbe čl. 50. i 51. ovog zakona ne primjenjuju se na uvoz, tranzit ili izvoz robe u malim količinama namijenjenim za privatnu i nekomercijalnu upotrebu, koja se unosi ili iznosi kao dio ličnog prtljaga ili šalje u malim pošiljkama.

Član 52.

(Primjena drugih carinskih propisa)

- (1) Na carinski postupak vezano za robu kojom se povređuju prava iz ovog zakona primjenjuju se na odgovarajući način ostali carinski propisi, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Bliže propise o provođenju carinskih mjera iz ovog poglavlja Zakona donosi Vijeće ministara, na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.
- (3) Carinski postupak vezan za robu kojom se povređuju prava iz ovog zakona je hitan.

POGLAVLJE XII. PREKRŠAJI

Član 53.

(Prekršaji)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 5.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik koji na način iz člana 37. ovog zakona povrijedi oplemenjivačko pravo.
- (2) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu i kod preduzetnika.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana fizičko lice.
- (4) Predmeti koji su nastali izvršenjem prekršaja iz stava (1) ovog člana oduzet će se i uništiti, a predmeti, odnosno uređaji namijenjeni ili upotrijebljeni za izvršenje tih prekršaja bit će oduzeti.
- (5) Prekršajni postupak na osnovu odredbi ovog člana je hitan.

Član 54.

(Zaštitna mjera)

(1) Pravnom licu i preduzetniku koji učine prekršaje iz člana 53. stav (1) ovog zakona u obavljanju djelatnosti može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se vrijeđa žig, u trajanju do jedne godine, ako je učinjeni prekršaj naročito težak zbog načina izvršenja, posljedica djela ili drugih okolnosti učinjenog prekršaja.

(2) Pravnom licu preduzetniku koji učini prekršaj iz člana 53. stav (1) ovog zakona u povratu izreći će se zaštitna mjera zabrane djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se vrijeđa žig u trajanju od najmanje jedne godine.

Član 55.

(Inspekcijska kontrola u vezi s prekršajima)

(1) Inspekcijsku kontrolu u vezi s carinskim mjerama kao i u vezi s prekršajima, sankcioniranim u članu 53. ovog zakona vrši nadležna fitosanitarna inspekcija.

(2) Inspekcijski postupak je hitan.

DIO TREĆI

POGLAVLJE XIII. NADZOR NAD PROVOĐENJEM ZAKONA

Član 56.

(Nadzor nad provođenjem Zakona)

Upravni nadzor nad provođenjem ovog zakona provodi Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

POGLAVLJE XIV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 57.

(Rok za donošenje propisa)

(1) Propise za provođenje ovog zakona donosi Vijeće ministara, na prijedlog Uprave, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Izuzetno od člana (7) stav (1) ovog zakona, za sorte koje su priznate u skladu s propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona oplemenjivač sorte ili njegov pravni zastupnik mogu u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog zakona podnijeti Zahtjev za sticanje oplemenjivačkog prava.

(3) Do početka obavljanja djelatnosti u Upravi po osnovu člana (1) stav (1) ovog zakona i prema propisima navedenim u ovom Zakonu, a najduže godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, poslovi u Upravi obavljat će se prema propisima koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 58.

(Prestanak važenja propisa)

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti novih sorti biljaka Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 46/04).

Član 59.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

PSBiH, broj 487/10
23. februara 2010. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Dr. **Milorad Živković**, s. r.

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Sulejman Tihić, s. r.

Na temelju članka IV 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 71. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 3. i 10. veljače 2010. godine i na 43. sjednici Doma naroda, održanoj 23. veljače 2010. godine, usvojila je

ZAKON

O ZAŠTITI NOVIH BILJNIH SORTI U BOSNI I HERCEGOVINI

DIO PRVI

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Članak 1. (Predmet Zakona)

- (1) Zakonom o zaštiti novih biljnih sorti u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Zakon), uređuju se postupci za zaštitu novih biljnih sorti, uvjeti, dodjela, način i postupak za zaštitu i trajanje oplemenjivačkog prava.
- (2) Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja (u daljnjem tekstu: Uprava) jest tijelo ovlašteno za dodjelu oplemenjivačkog prava prema ovome Zakonu.

Članak 2. (Definicije)

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovome Zakonu imaju sljedeća značenja:

- a) "oplemenjivač" označava:
- 1) osobu koja je kreirala ili otkrila, razvila ili proizvela novu sortu neovisno ili zajedno s drugim osobama,
 - 2) osobu koja je poslodavac gore spomenute osobe ili osobu koja je naručila njezin rad,
 - 3) osobu koja je pravni sljednik osobe koja je kreirala ili otkrila, razvila ili proizvela novu sortu ili njegovog poslodavca;
- b) "osoba" označava: fizičku ili pravnu osobu;
- c) "oplemenjivačko pravo" označava oplemenjivačko pravo predviđeno ovim Zakonom;
- d) "biljna sorta" označava: skupine bilja, unutar najniže botaničke sistematske jedinice, koju je, bez obzira na to ispunjava li druge uvjete zaštite, moguće:
- 1) okarakterizirati po osobinama koje potječu iz određenog genotipa ili kombinacije genotipova,
 - 2) razlikovati od bilo koje druge skupine biljaka barem po jednoj od navedenih osobina, te
 - 3) smatrati sistematskom jedinicom ukoliko se te osobine tijekom razmnožavanja ne mijenjaju;
- e) "zaštićena sorta" je sorta koja je zaštićena sukladno odredbama ovoga Zakona;
- f) "materijal zaštićene sorte" (u daljem tekstu: materijal) je:
- 1) materijal za razmnožavanje bilo koje vrste,
 - 2) požnjeveni ili ubrani materijal uključujući cijele biljke ili dijelove biljaka;
 - 3) bilo koji proizvod dobiven neposredno od požnjevenog ili ubranog materijala.
- g) "u osnovi izvedena sorta" je sorta izvedena od druge sorte ako se: može dobiti, na primjer, odabirom prirodnog ili umjetnog mutanta ili neke somaklonirane sorte, odabirom jedne jedinice sorte među biljkama izvorne sorte, povratnim križanjem ili preobražajem putem genetskog inženjeringa;
- h) "Upisnik zahtjeva za zaštitu prava oplemenjivača" je upisnik u koji se upisuju uredno podneseni zahtjevi za zaštitu prava oplemenjivača;
- i) "Upisnik prenesenog oplemenjivačkog prava" je upisnik u koji se upisuju prenesena oplemenjivačka prava;
- j) "Upisnik ustupljenog oplemenjivačkog prava" je upisnik u koji se upisuju ustupljena oplemenjivačka prava;
- k) "Upisnik zastupnika" je upisnik u koji se upisuju zastupnici oplemenjivačkih prava;
- l) "Upisnik zaštićenih biljnih sorti" je upisnik u koji se upisuju zaštićene biljne sorte i dodijeljena prava oplemenjivača;
- m) "ovlaštena institucija" je Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja;
- n) "UPOV" označava Međunarodnu uniju za zaštitu novih biljnih sorti;

o) "država članica UPOV-a" označava državu potpisnicu Konvencije UPOV iz 1961. godine dokumenta iz 1972. ili dokumenta iz 1978. godine ili ugovornu stranku dokumenta iz 1991. koja će primjenjivati odredbe ove Konvencije;

p) "teritorij" označava ugovorne stranke u slučaju države članice UPOV-a, teritorij te države, te u slučaju međuvladine organizacije teritorij na kojem se primjenjuje dotični sporazum.

POGLAVLJE II. POSEBNE ODREDBE

Članak 3.

(Povjerenstvo za zaštitu novih biljnih sorti)

- (1) Na prijedlog Uprave, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine rješenjem imenuje članove Povjerenstva za zaštitu novih biljnih sorti (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).
- (2) Povjerenstvo čine specijalisti iz područja zaštite biljnih sorti koje predlože nadležna tijela entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (3) Povjerenstvo ima najviše pet članova.
- (4) Povjerenstvo je nadležno za davanje stručnih mišljenja, prijedloga i praćenje stanja na području zaštite sorti bilja kao i davanje prethodne suglasnosti u postupku donošenja rješenja o stjecanju oplemenjivačkog prava.

Članak 4.

(Rodovi i vrste koje će se štititi)

Ovaj Zakon primjenjivat će se na sve rodove i vrste bilja od datuma stupanja na snagu.

Članak 5.

(Nacionalni tretman)

- (1) Oplemenjivačko pravo stječe fizička osoba - državljanin Bosne i Hercegovine s prebivalištem u Bosni i Hercegovini ili pravna osoba sa sjedištem u Bosni i Hercegovini.
- (2) Strana fizička ili pravna osoba ima jednak tretman u stjecanju i zaštiti oplemenjivačkog prava u Bosni i Hercegovini kao i državljani Bosne i Hercegovine, ako to proizlazi iz međunarodnih ugovora koji obvezuju Bosnu i Hercegovinu.
- (3) Bilo koja država koja državljanima Bosne i Hercegovine pruža nacionalni tretman, iako nije članica UPOV-a, imat će isti nacionalni tretman u Bosni i Hercegovini.
- (4) Strane pravne i fizičke osobe u postupku pred ustanovom koja obavlja poslove zaštite sorti, tijelima državne uprave i sudovima putem ovlaštenog zastupnika ostvaruju ista prava iz ovoga Zakona kao domaće pravne ili fizičke osobe u postupku zaštite sorte.

DIO DRUGI

POGLAVLJE III. UVJETI ZA DODJELU OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Članak 6.

(Uvjeti za dodjelu oplemenjivačkog prava)

- (1) Sorta je zaštićena stjecanjem oplemenjivačkog prava.

(2) Oplemenjivačko pravo bit će dodijeljeno ako je sorta:

- a) nova;
- b) različita;
- c) ujednačena;
- d) stabilna i
- e) označena imenom sukladno odredbama ovoga Zakona.

(3) Dodjela oplemenjivačkog prava neće podlijegati nikakvim dodatnim ili drukčijim uvjetima ako je sorta označena nazivom sukladno odredbama ovoga Zakona, te ukoliko podnositelj zahtjeva udovoljava formalnostima predviđenim ovim Zakonom i ukoliko je platio predviđene naknade.

Članak 7. (Novina sorte)

(1) Sorta se smatra novom ako na dan podnošenja zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava oplemenjivač drugim osobama nije prodao ili na drugi način stavio na raspolaganje reprodukcijski ili ubrani materijal sorte, ili dao suglasnost na to, u svrhu iskorištavanja sorte:

- a) na teritoriju Bosne i Hercegovine godinu dana prije nego što je podnesen zahtjev i
- b) na teritoriju izvan Bosne i Hercegovine četiri godine ili u slučaju sorti drveća ili vinove loze - šest godina do datuma podnošenja zahtjeva.

(2) Ako se ovaj Zakon, sukladno članku 4. ovoga Zakona, primjenjuje na biljni rod ili sortu na koju se ranije nije primjenjivao, smatrat će se da sorte koje pripadaju tom biljnom rodu ili sorti ispunjavaju uvjete novine određene u stavku (1) ovoga članka, čak i ako su prodane ili na drugi način stavljene na raspolaganje, kako je opisano u tom stavku, u Bosni i Hercegovini u roku od četiri godine do dana podnošenja zahtjeva ili u slučaju sorti drveća ili vinove loze - u roku od šest godina do spomenutog datuma.

(3) Odredba navedena u stavku (2) ovoga članka bit će primjenjiva samo na zahtjeve za zaštitu oplemenjivačkog prava koji su najkasnije podneseni u roku od godinu dana nakon primjene odredaba ovoga Zakona na dotične rodove ili sorte.

(4) Do gubitka odrednice "nova" ne dolazi ako se:

- a) sorta stavlja na raspolaganje drugima u svrhu ispitivanja ne uključujući neki drugi oblik iskorištavanja sorte;
- b) prodaje ili stavlja na raspolaganje drugima bez pristanka oplemenjivača;
- c) prodaje ili stavlja na raspolaganje drugima kao dio ugovora za prijenos prava na pravne sljednike;
- d) prodaje ili stavlja na raspolaganje drugima kao dio ugovora prema kojem osoba umnožava reprodukcijski materijal sorte u ime oplemenjivača, pri čemu ugovor predviđa da se vlasništvo nad reproduciranim materijalom vraća oplemenjivaču;
- e) prodaje ili stavlja na raspolaganje drugima kao dio ugovora prema kojem osoba provodi testiranje na terenu ili u laboratoriju, ili ispitivanja malog opsega u svrhu procjene sorte;

f) prodaje ili stavlja na raspolaganje drugima kao dio ispunjavanja zakonske ili administrativne obveze, posebice u vezi s biološkom sigurnošću ili unosom sorti u službeni katalog sorti koje su dobile odobrenje za prodaju;

g) prodaje ili stavlja na raspolaganje drugima ubranog materijala koji je nusproizvod ili višak proizvoda nastao tijekom stvaranja sorte ili aktivnosti navedenih u toč. od d) do f) ovoga stavka, pod uvjetom da se spomenuti materijal prodaje ili stavlja na raspolaganje bez identifikacije sorte u svrhu potrošnje i

h) stavlja na raspolaganje drugima u svrhu izlaganja sorte na službenoj ili službeno priznatoj izložbi.

(5) Sjemenski materijal sorte koja se stalno koristi za oplemenjivanje druge nove sorte odnosno križanaca smatrat će se stavljanjem na raspolaganje za ostvarenje dobiti ako se bilje ili njihovi dijelovi koji pripadaju drugoj sorti stavljaju u promet na tržište.

Članak 8. (Različitost sorte)

(1) Sorta se smatra različitom ako se jasno razlikuje od bilo koje druge općepoznate sorte do dana podnošenja zahtjeva. Podnošenje zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava ili za unos neke druge sorte u službeni popis sorti (upisnik) u bilo kojoj državi posebice će se smatrati da čini tu drugu sortu općepoznatom do dana podnošenja zahtjeva, pod uvjetom da taj zahtjev dovodi do dodjele oplemenjivačkog prava ili upisa spomenute sorte u službeni upisnik sorti, ovisno o slučaju.

(2) Odredbe stavka (1) ovoga članka odnose se na sorte koje se na temelju podnesenih zahtjeva nalaze u postupku priznavanja ili zaštite sorti u Bosni i Hercegovini ili u bilo kojoj drugoj državi.

Članak 9. (Ujednačenost sorte)

Sorta će se smatrati ujednačenom ako je, unatoč odstupanjima koja se mogu očekivati od pojedinih obilježja tijekom njenog razmnožavanja, dovoljno ujednačena u svojim bitnim svojstvima.

Članak 10. (Postojanost sorte)

Sorta će se smatrati postojanom ako se njena bitna razlikovna svojstva ne mijenjaju nakon više uzastopnih umnožavanja ili u slučaju pojedinog ciklusa razmnožavanja na kraju svakog takvog ciklusa.

POGLAVLJE IV. POSTUPAK ZA DODJELU OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Članak 11. (Pokretanje postupka)

(1) Dodjela oplemenjivačkog prava ostvaruje se u upravnom postupku koji vodi Uprava.

(2) U drugim pitanjima, koja nisu uređena ovim Zakonom, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09).

(3) Postupak dodjele oplemenjivačkog prava pokreće se podnošenjem zahtjeva za dodjelu prava oplemenjivača biljne sorte Upravi.

(4) Ako je zahtjev za dodjelu oplemenjivačkog prava podnijelo više oplemenjivača, rješenjem se priznaje oplemenjivačko pravo svakom od oplemenjivača.

- (5) Rješenjem iz stavka (4) ovoga članka ne mogu se utvrditi međusobna prava oplemenjivača.
- (6) Postupak za dodjelu oplemenjivačkog prava pokreće se podnošenjem zahtjeva i izvan Bosne i Hercegovine ako je tako određeno međunarodnim ugovorom kojem je pristupila Bosna i Hercegovina.
- (7) Pravomoćno priznata prava iz zahtjeva iz stavka (6) ovoga članka izjednačena su s pravima koja su priznata na temelju zahtjeva unutar Bosne i Hercegovine, osim ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.
- (8) Uprava javno objavljuje zahtjev za dodjelu oplemenjivačkog prava kao i svako povlačenje ili odbijanje zahtjeva.

Članak 12.
(Podnošenje zahtjeva)

- (1) Datum podnošenja zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava bit će datum zaprimanja propisno podnesenog zahtjeva. Zahtjev se podnosi napisan na jednom od jezika u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom. Oplemenjivač ili njegov ovlašteni zastupnik uz zahtjev za dodjelu oplemenjivačkog prava dužan je priložiti dokumentaciju o sorti prema odredbama ovoga Zakona.
- (2) Uz podnošenje zahtjeva, oplemenjivač je dužan dostaviti dokaz o uplati administrativne pristojbe i posebnih troškova postupka. Uprava će posebnim podzakonskim aktom propisati visinu posebnih troškova.
- (3) Uprava ne smije odbiti dodjelu oplemenjivačkog prava ili ograničiti njegovo trajanje na temelju toga što zaštita iste sorte nije zatražena ili je odbivena ili je istekla u nekoj drugoj državi ili međuvladinoj organizaciji.
- (4) Uprava propisuje sadržaj i način vođenja Upisnika zahtjeva za zaštitu prava oplemenjivača.
- (5) Uz zahtjev iz stavka (1) ovoga članka za stjecanje oplemenjivačkog prava dostavlja se i određena količina reproduksijskog materijala za sortu za koju se traži oplemenjivačko pravo.
- (6) Reprodukcijski materijal i priložena dokumentacija smatraju se službenom tajnom i s njima se postupa kao s povjerljivim podacima.

Članak 13.
(Uvjeti upisa u Upisnik zahtjeva)

- (1) Nakon podnošenja zahtjeva za stjecanja oplemenjivačkog prava, Uprava provjerava jesu li ispunjeni uvjeti za upis u Upisnik zahtjeva.
- (2) Ako zahtjev ispunjava propisane uvjete za stjecanje oplemenjivačkog prava, upisuje se u Upisnik zahtjeva s datumom podnošenja, a podnositelju se izdaje potvrda.
- (3) Ako zahtjev ne ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom, Uprava će pismenim putem pozvati podnositelja da otkloni nedostatke u roku koji neće biti duži od tri mjeseca računajući od dana dostave poziva za otklanjanje uočenih nedostataka.
- (4) Ako podnositelj zahtjeva otkloni nedostatke u danome roku navedenom u stavku (3) ovoga članka, prijava se upisuje u Upisnik zahtjeva s datumom zaprimanja akta kojim su otklonjeni nedostaci.
- (5) Ako podnositelj zahtjeva ne otkloni nedostatke u danome roku, zahtjev se zaključkom odbacuje.
- (6) Ako su plaćeni troškovi javne objave zahtjeva za stjecanje oplemenjivačkog prava u Upravi, zahtjev se nakon isteka roka od tri mjeseca od dana njegovog podnošenja objavljuje i postaje dostupan svakoj zainteresiranoj osobi.

(7) Zahtjev iz stavka (6) ovoga članka sadrži podatke o datumu podnošenja, imenu i adresi podnosioca, te o imenu i svojstvima sorte.

Članak 14. (Pravo prvenstva)

(1) Svaki oplemenjivač koji je propisno podnio zahtjev za stjecanje oplemenjivačkog prava u jednoj od država članica UPOV-a ("prvi zahtjev") za istu će sortu uživati pravo prvenstva kod Uprave tijekom razdoblja od 12 mjeseci, a to se razdoblje računa od datuma podnošenja prvog zahtjeva.

(2) Na zahtjevu iz članka 12. ovoga Zakona zabilježiti će se dan i sat njegovog podnošenja, što se navodi i u potvrdi o prijmu zahtjeva koja se izdaje podnosiocu.

(3) Da bi koristio pravo prvenstva, oplemenjivač se u zahtjevu koji podnosi Upravi treba pozvati na pravo prvenstva prvog zahtjeva sukladno odredbama stavka (1) ovoga članka.

Uprava će od oplemenjivača zahtijevati da u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva Upravi dostavi ovjerene preslike dokumenata od tijela kojemu je podnesen prvi zahtjev, te uzorke ili druge dokaze da je sorta koja je predmetom obaju zahtjeva ista.

(4) Oplemenjivač može, nakon isteka roka iz stavka (1) ovoga članka ili ako je prvi zahtjev za stjecanje oplemenjivačkog prava u prvoj zemlji prijave odbijen ili povučen, u odgovarajućem vremenu nakon odbijanja ili povlačenja, u daljnjem razdoblju od dvije godine dostaviti Upravi sve potrebne informacije, dokumente ili materijale zahtijevane u svrhu provjere sukladno članku 15. ovoga Zakona.

(5) U slučaju nastanka promjene tijekom razdoblja predviđenog u stavku (1) ovoga članka kao što je podnošenje drugog zahtjeva ili objavljivanje ili korištenje sorte koja je predmetom prvog zahtjeva, te promjene neće biti osnova za odbijanje naknadnog zahtjeva. Isto tako, takve promjene neće biti povod za bilo kakvo pravo treće strane.

Članak 15. (Razmatranje zahtjeva radi izvođenja dokaza za stjecanja oplemenjivačkog prava)

(1) Svaka odluka o dodjeli oplemenjivačkog prava zahtjeva razmatranje sukladno uvjetima propisanim u članku 6. ovoga Zakona.

(2) Tijekom razmatranja uvjeta iz stavka (1) ovoga članka Povjerenstvo može uzgojiti dotičnu sortu povjeravajući to ovlaštenom/akreditiranom laboratoriju ili provoditi druga potrebna ispitivanja, ili uvažiti rezultate ispitivanja u Bosni i Hercegovini i drugim zemljama.

(3) Povjerenstvo traži od oplemenjivača dostavu svih potrebnih informacija, dokumenata i materijala u smislu odredaba navedenih u st. (1) i (2) ovoga članka.

(4) Povjerenstvo sve odluke dostavlja Upravi.

Članak 16. (Rješenje o dodjeli oplemenjivačkog prava)

(1) Rješenje o dodjeli oplemenjivačkog prava Uprava upisuje u Upisnik oplemenjivačkog prava.

(2) Datum upisa u Upisnik iz stavka (1) ovoga članka istodobno je i datum donošenja rješenja o dodjeli oplemenjivačkog prava.

(3) Uprava donosi rješenje o odbijanju dodjele oplemenjivačkog prava ako se u postupku ispitivanja utvrdi da sorta za koju se traži oplemenjivačko pravo ne ispunjava propisane uvjete. Rok za donošenje rješenja određuje se prema odredbama Zakona o upravnom postupku.

(4) Rješenja iz st. (2) i (3) ovoga članka objavljuju se u službenom glasilu Uprave.

(5) Nakon objave o dodjeli oplemenjivačkog prava u službenom glasilu Uprave, Uprava izdaje uvjerenje o stjecanju oplemenjivačkog prava.

(6) Uz uvjerenje o dodjeli oplemenjivačkog prava, na zahtjev oplemenjivača, može se priložiti i akt stečenog oplemenjivačkog prava.

(7) Izgled i sadržaj uvjerenja iz stavka (5) ovoga članka propisuje Uprava.

Članak 17.

(Obveze nositelja oplemenjivačkog prava)

(1) Nositelj oplemenjivačkog prava plaća naknadu za održavanje oplemenjivačkog prava tijekom korištenja tog prava.

(2) Visinu naknade određuje Uprava sukladno Zakonu o administrativnim pristojbama ("Službeni glasnik BiH", broj 14/99).

Članak 18.

(Privremena zaštita)

(1) Privremena zaštita pruža se u svrhu očuvanja interesa oplemenjivača tijekom razdoblja između objave zahtjeva za dodjelu oplemenjivačkog prava i dodjeljivanja toga prava.

(2) Privremena zaštita imaće takav učinak da će nositelji oplemenjivačkog prava imati pravo na pravednu naknadu od bilo koje osobe koja je tijekom spomenutog razdoblja učinila radnje koje nakon dodjele prava zahtijevaju dozvolu oplemenjivača kako je navedeno u članku 21. ovoga Zakona.

Članak 19.

(Odbor za žalbe)

(1) Protiv rješenja i zaključaka donesenih u postupku stjecanja oplemenjivačkih prava, može se uložiti žalba u roku od tri mjeseca od dana dostave rješenja ili zaključka.

(2) Žalba se podnosi Odboru za žalbe (u daljnjem tekstu: Odbor), koji na prijedlog Uprave imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara).

(3) Odbor ima pet članova koji su predstavnici nadležnih entitetskih institucija i Uprave.

(4) Pojediniosti o radu Odbora propisuju se poslovnikom koji donosi Odbor.

Članak 20.

(Troškovi postupka dodjele oplemenjivačkog prava)

(1) Za dodjelu i trajanje oplemenjivačkog prava plaćaju se troškovi sukladno propisima navedenim u ovome Zakonu i drugim propisima donesenim na njegovoj osnovi.

(2) Ako troškovi u postupku za stjecanje oplemenjivačkog prava ne budu plaćeni, zahtjev za stjecanje oplemenjivačkog prava se odbacuje.

POGLAVLJE V. PRAVA OPLEMENJIVAČA

Članak 21. (Sadržaj oplemenjivačkog prava)

(1) Sljedeće radnje koje se odnose na reprodukcijски materijal zaštićene sorte zahtijevaju odobrenje oplemenjivača:

- a) proizvodnja ili reprodukcija (razmnožavanje);
- b) kondicioniranje u svrhu razmnožavanja;
- c) nuđenje na prodaju;
- d) prodaja ili drugi način stavljanja u promet;
- e) izvoz;
- f) uvoz;
- g) skladištenje u bilo koju svrhu navedenu u toč. od a) do f) ovoga stavka.

(2) Oplemenjivač svoje odobrenje iz stavka (1) ovoga članka može uvjetovati i ograničiti.

(3) Radnje navedene u stavku (1) toč. od a) do g) ovoga članka koje se odnose na ubrani materijal, uključujući čitave biljke i dijelove biljaka, pribavljene neovlaštenom uporabom reprodukcijskog materijala zaštićene sorte zahtijevaju odobrenje oplemenjivača, osim ako je oplemenjivač imao razumnu mogućnost korištenja svoga prava u vezi s dotičnim reprodukcijским materijalom.

(4) Radnje navedene u stavku (1) toč. od a) do g) ovoga članka koje se odnose na proizvode izrađene izravno od ubranog materijala zaštićene sorte iz stavka (2) ovoga članka neovlaštenom uporabom ubranog materijala zahtijevaju odobrenje oplemenjivača, osim ako je oplemenjivač imao razumnu mogućnost korištenja svoga prava u vezi s dotičnim ubranim materijalom.

(5) Odredbe st. od (1) do (4) ovoga članka također se primjenjuju na:

- a) sorte koje su u osnovi izvedene iz zaštićene sorte, u slučaju kada zaštićena sorta nije u osnovi izvedena sorta;
- b) sorte koje se sukladno članku 8. ovoga Zakona ne mogu jasno razlikovati od zaštićene sorte i
- c) sorte čija proizvodnja zahtijeva ponovljeno korištenje zaštićene sorte.

(6) U svrhu stavka (5) točke a) ovoga članka, smatrat će se da je neka sorta u osnovi izvedena od druge sorte (izvorne sorte) ukoliko se:

- a) pretežito izvodi iz izvorne sorte ili iz sorte koja je i sama pretežito izvedena iz izvorne sorte, ali zadržava izražajnost bitnih svojstava koja proizlaze iz genotipa ili kombinacije genotipa izvorne sorte;
- b) jasno razlikuje od izvorne sorte;

c) podudara s izvornom sortom u izražavanju bitnih svojstava koja proizlaze iz genotipa ili kombinacije genotipa izvorne sorte, osim razlika koje proizlaze iz postupka izvođenja.

Članak 22.
(Iznimke od oplemenjivačkog prava)

(1) Oplemenjivačko pravo ne obuhvaća:

- a) radnje poduzete privatno i u nekomercijalne svrhe;
- b) radnje poduzete u eksperimentalne svrhe;
- c) radnje poduzete u svrhu oplemenjivanja drugih sorti, izuzev slučajeva na koje se primjenjuju odredbe članka 21. stavka (5), te radnje navedene u članku 21. st. od (1) do (4) ovoga Zakona u odnosu na druge takve sorte.

(2) U vezi sa sortama uvrštenim na popis poljoprivrednih biljaka koji donosi Uprava, oplemenjivačko pravo neće povrijediti poljoprivrednik koji uz razumna ograničenja i obvezu čuvanja zakonskih interesa oplemenjivača na vlastitom posjedu u svrhu razmnožavanja koristi proizvod žetve koji je dobio umnožavanjem zaštićene sorte ili sorte obuhvaćene člankom 21. stavak (5) toč. a) ili b) ovoga Zakona na vlastitom posjedu (u daljnjem tekstu: sjeme s poljoprivrednog posjeda).

(3) Pri korištenju sjemena s poljoprivrednog posjeda, poljoprivrednici će biti obvezni oplemenjivaču platiti razumnu naknadu za korištenje sjemena s poljoprivrednog posjeda, koja je znatno niža od naknade za kupljeno sjeme. Mali poljoprivrednici izuzeti su od obveze plaćanja naknade za korištenje sjemena s poljoprivrednog posjeda.

(4) Kriterije za male poljoprivrednike odredit će Uprava.

(5) Oplemenjivač ima pravo zahtijevati potrebne informacije od poljoprivrednika u vezi sa sjemenom s poljoprivrednog posjeda.

(6) Sorte voćaka, ukrasnog bilja, povrća i šumskih biljaka isključene su od iznimke sukladno stavku (2) ovoga članka.

Članak 23.
(Iscrpljenje oplemenjivačkog prava)

(1) Oplemenjivačko pravo ne obuhvaća radnje povezane s bilo kakvim materijalom zaštićene sorte ili sorte obuhvaćene odredbama članka 21. stavka (5) ovoga Zakona koji je oplemenjivač prodao ili na drugi način plasirao ili pristao plasirati na teritoriju Bosne i Hercegovine, ili za bilo koji materijal izveden iz spomenutog materijala, osim ako takve radnje:

- a) uključuju daljnje razmnožavanje dotične sorte ili
- b) uključuju izvoz materijala te sorte, što omogućava razmnožavanje sorte, u zemlju koja ne štiti sorte biljnoga roda ili vrste kojoj ta sorta pripada, osim ako je izvezeni materijal namijenjen konačnoj potrošnji.

(2) U svrhu stavka (1) ovoga članka, materijal u odnosu na neku vrstu ima sljedeće značenje:

- a) reproduksijski materijal bilo koje vrste;
- b) ubrani materijal, uključujući cijele biljke i dijelove biljaka, te

c) svaki proizvod dobiven izravno od ubranog materijala.

Članak 24.
(Ograničenja u korištenju oplemenjivačkog prava)

(1) Osim ako ovim Zakonom nije izrijekom određeno, slobodno korištenje oplemenjivačkog prava neće se ograničiti iz drugih razloga osim javnog interesa.

(2) Ako bilo koje takvo ograničenje za posljedicu ima ovlašćivanje neke treće strane za obavljanje bilo kakve radnje koja zahtijeva odobrenje oplemenjivača od strane Uprave, oplemenjivaču će biti osigurana pravedna naknada.

Članak 25.
(Mjere kojima se uređuje trgovina)

Oplemenjivačko pravo neovisno je od svih mjera kojima se uređuje proizvodnja, certificiranje i stavljanje u promet materijala sorti ili uvoz ili izvoz takvog materijala. U svakom slučaju, takve mjere neće utjecati na primjenu odredaba ovoga Zakona.

Članak 26.
(Trajanje oplemenjivačkog prava)

Oplemenjivačko pravo dodjeljuje se na razdoblje od 20 godina od dana dodjele oplemenjivačkog prava, a u slučaju drveća i vinove loze 25 godina.

Članak 27.
(Prestanak oplemenjivačkog prava)

Oplemenjivačko pravo prestaje:

- a) odricanjem nositelja oplemenjivačkog prava;
- b) istekom vremena na koje je stečeno oplemenjivačko pravo;
- c) ukidanjem oplemenjivačkog prava;
- d) ako nisu plaćeni troškovi za održavanje oplemenjivačkog prava niti su plaćeni u naknadno određenom roku od šest mjeseci.

POGLAVLJE VI. NAZIV SORTE

Članak 28.
(Naziv sorte)

(1) Sorta se označava nazivom koji će biti njezina generička oznaka. Sukladno stavku (4) ovoga članka, nikakva prava u oznaci registriranoj kao naziv sorte neće sprječavati slobodnu uporabu tog naziva u vezi s dotičnom sortom, čak ni nakon isteka oplemenjivačkog prava.

(2) Naziv sorti ne smije se sastojati isključivo od brojki, osim u slučajevima kada je riječ o ustaljenoj praksi označavanja sorti. Naziv sorti mora biti takav da ne dovodi u zabludu ili izaziva nejasnoće glede osobina, vrijednosti ili identiteta dotične sorte odnosno identiteta oplemenjivača. Posebice se mora razlikovati od svakog naziva koji na teritoriju bilo koje države članice UPOV-a označava neku postojeću biljnu sortu iste ili vrlo srodne vrste.

- (3) Oplemenjivač dostavlja naziv sorte Upravi. Ako se utvrdi da taj naziv ne ispunjava uvjete iz stavka (2) ovoga članka, Uprava će odbiti registraciju i zahtijevati od oplemenjivača da predloži drugi naziv u roku od tri mjeseca. Uprava će registrirati taj naziv istodobno s dodjelom oplemenjivačkog prava.
- (4) Zaštićeno ime sorte ne ograničava starija prava trećih osoba. Ako se zbog starijeg prava treće osobe zabrani uporaba naziva neke sorte osobi koja ga je sukladno odredbama stavka (7) ovoga članka dužna rabiti, Uprava će od oplemenjivača tražiti podnošenje prijedloga za drugi naziv te sorte.
- (5) Sorta se mora prijaviti svim državama članicama UPOV-a pod istim nazivom. Uprava će registrirati tako prijavljeni naziv, osim ako je on protivan zakonu ili javnom poretku. U tom slučaju će od oplemenjivača tražiti podnošenje drugog naziva.
- (6) Uprava obavještava nadležna tijela država članica UPOV-a o pitanjima u vezi s nazivima sorti, a posebice u vezi s podnošenjem, registriranjem i ukidanjem naziva, a nadležna tijela država članica UPOV-a svoje primjedbe na naziv sorte mogu uputiti Upravi.
- (7) Svaka osoba koja na području Bosne i Hercegovine ponudi na prodaju ili stavi u promet na tržište reprodukcijски materijal neke sorte koja je zaštićena u Bosni i Hercegovini, mora rabiti naziv te sorte čak i nakon isteka oplemenjivačkog prava na tu sortu, osim ako, sukladno odredbama stavka (4) ovoga članka, starija prava sprječavaju takvu uporabu.
- (8) Kada se neka sorta nudi na prodaju ili stavlja u promet na tržište, dopuštena je uporaba robnog znaka, trgovačkog naziva ili druge slične oznake uz registrirani naziv sorte. Ako se rabi takva oznaka, naziv ipak mora biti lako prepoznatljiv.

POGLAVLJE VII. PONIŠTENJE I UKIDANJE OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Članak 29.

(Poništenje oplemenjivačkog prava)

- (1) Uprava će rješenjem poništiti oplemenjivačko pravo kada se ustanovi da:
- a) u vrijeme podnošenja zahtjeva iz čl. 11. i 12. ovoga Zakona, odnosno od dana prava prvenstva, sorta nije ispunjavala uvjete iz čl. 7. i 8. ovoga Zakona;
 - b) u vrijeme iz točke (a) ovoga stavka u slučajevima kada je oplemenjivačko pravo dodijeljeno na temelju podataka i dokumentacije koje je podnio oplemenjivač, a nisu bili ispunjeni uvjeti iz čl. 9. i 10. ovoga Zakona;
 - c) je oplemenjivačko pravo dodijeljeno osobi koja na to nema pravo, a osoba koja ima na to pravo nije podnijela tužbu sukladno ovome Zakonu.
- (2) Rješenje iz stavka (1) ovoga članka Uprava objavljuje u službenom glasilu Uprave.
- (3) Ako podnositelj prijedloga za proglašenje rješenja ništavim odustane od svoga prijedloga, Uprava može nastaviti postupak po službenoj dužnosti.

Članak 30.

(Ukidanje oplemenjivačkog prava)

- (1) Oplemenjivačko pravo bit će ukinuto rješenjem o ukidanju oplemenjivačkog prava ako se ustanovi da:
- a) sorta više ne ispunjava uvjete iz čl. 9. i 10. ovoga Zakona;

- b) nositelj oplemenjivačkog prava u roku od 30 dana Upravi ne dostavi:
- 1) podatke, dokumente ili materijale koji omogućavaju provjeru ispunjenosti uvjeta iz čl. 9. i 10. ovoga Zakona,
 - 2) ne plaća pristojbe potrebne za održavanje ovoga prava pravomoćnim i
 - 3) ne predloži drugi odgovarajući naziv sorte u svrhu zamjene postojećeg imena kada je Uprava predložila ukidanje imena, nakon stjecanja oplemenjivačkog prava.
- (2) Rješenje iz stavka (1) ovoga članka Uprava objavljuje u službenom glasilu Uprave.

POGLAVLJE VIII. PRIJENOS I USTUPANJE KORIŠTENJA OPLEMENJIVAČKOG PRAVA

Članak 31. (Prijenos oplemenjivačkog prava)

- (1) Nositelj stečenog oplemenjivačkog prava ugovorom može prenijeti, potpuno ili djelomično, svoje pravo na drugu osobu.
- (2) Odredbe iz stavka (1) ovoga članka odnose se i na podnositelja zahtjeva.
- (3) Prijenos prava iz st. (1) i (2) ovoga članka ostvaruje se putem ugovora i upisuje u Upisnik prenesenog oplemenjivačkog prava.
- (4) Ugovor koji nije upisan u Upisnik prenesenog oplemenjivačkog prava ne proizvodi pravno djelovanje prema trećim osobama.
- (5) Ugovor koji nije sastavljen u pisanom obliku na jednom od jezika u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom neće biti upisan u Upisnik prenesenog oplemenjivačkog prava.
- (6) Uprava propisuje način i sadržaj vođenja Upisnika prenesenog oplemenjivačkog prava.

Članak 32. (Ustupanje oplemenjivačkog prava)

- (1) Oplemenjivačko pravo ustupa se ugovorom o licenci, sukladno ovome Zakonu i ostalim propisima.
- (2) Ugovor o licenci mora biti u pisanom obliku.
- (3) Ugovor iz stavka (1) ovoga članka može sklopiti i podnositelj zahtjeva.
- (4) Ako je više osoba podnijelo zahtjev za oplemenjivačko pravo ili ako je to pravo steklo više osoba, za ugovor o licenci potrebna je suglasnost svih osoba.
- (5) Ugovor o licenci upisuje se u Upisnik ustupljenog oplemenjivačkog prava.
- (6) Ugovor koji nije upisan u Upisnik ustupljenog oplemenjivačkog prava ne proizvodi pravno djelovanje prema trećim osobama.
- (7) Ugovor koji nije sastavljen u pisanom obliku na jednom od jezika u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom neće biti upisan u Upisnik ustupljenog oplemenjivačkog prava.

(8) Uprava propisuje način i sadržaj vođenja Upisnika ustupljenog oplemenjivačkog prava.

Članak 33.
(Ugovor o licenci)

Ugovor o licenci sadrži sljedeće podatke:

- a) trajanje licence;
- b) opseg i sadržaj licence;
- c) visinu naknade za ustupljeno korištenje oplemenjivačkog prava.

Članak 34.
(Obvezna licencija)

(1) Uprava može, na zahtjev zainteresirane osobe, dodijeliti obveznu licenciju kada je korištenje oplemenjivačkog prava od javnoga interesa.

(2) Kada nositelj oplemenjivačkog prava, sam ili posredstvom druge osobe, ne koristi ili nedovoljno koristi to pravo, tada druga osoba može steći pravo uz obvezu plaćanja naknade nositelju oplemenjivačkog prava.

(3) Osoba iz stavka (1) ovoga članka može steći obveznu licenciju samo ako dokaže da raspolaže reprodukcijским materijalom, stručnim, proizvodno-tehničkim i financijskim uvjetima za potpuno korištenje oplemenjivačkog prava.

(4) Nositelj obvezne licence obvezan je nositelju oplemenjivačkog prava plaćati naknadu koju dogovorno odrede obje strane, a ako se ne postigne dogovor, visinu naknade i način plaćanja određuje nadležni sud.

(5) Obvezna licencija dodjeljuje se na razdoblje od tri godine s mogućnošću produženja kada se utvrdi ispunjenost uvjeta za njeno ponovno stjecanje.

(6) Zahtjev za stjecanje obvezne licence ne može se podnijeti prije isteka pet godina od stjecanja oplemenjivačkog prava.

POGLAVLJE IX. ZASTUPANJE

Članak 35.
(Osobe ovlaštene za zastupanje)

(1) Pravne i fizičke osobe koje se bave zastupanjem u postupku stjecanja oplemenjivačkog prava moraju biti upisane u Upisnik zastupnika.

(2) Uprava propisuje način i sadržaj vođenja Upisnika zastupnika.

(3) Način i postupak kao i osnove koje moraju ispunjavati pravne i fizičke osobe iz stavka (1) ovoga članka propisuje Uprava.

POGLAVLJE X. GRAĐANSKOPRAVNA ZAŠTITA

Članak 36.
(Tužbeni zahtjevi)

(1) U slučaju povrede oplemenjivačkog prava, tužitelj može tužbom zahtijevati:

- a) utvrđivanje povrede prava;
- b) zabranu daljnjeg činjena učinjene povrede i budućih sličnih povreda prestankom ili uzdržavanjem od radnji koje to pravo povrjeđuju;
- c) uklanjanje stanja nastalog povredom prava;
- d) povlačenje predmeta povrede iz gospodarskih tokova uz uvažavanje interesa trećih savjesnih osoba;
- e) potpuno uklanjanje predmeta povrede iz gospodarskih tokova;
- f) uništenje predmeta kojima je učinjena povreda prava;
- g) uništenje sredstava koja su isključivo ili u pretežitoj mjeri namijenjena ili se rabe za činjene povreda i koja su u vlasništvu povreditelja;
- h) prepuštanje predmeta povrede nositelju prava uz naknadu troškova proizvodnje;
- i) naknadu imovinske štete i opravdanih troškova postupka;
- j) objavljivanje presude o trošku tuženika.

(2) Pri odlučivanju o zahtjevima iz stavka (1) toč. c), d), e), f), g) i h) ovoga članka sud je dužan uzeti u obzir sve okolnosti slučaja, naročito razmjer između težine učinjene povrede i zahtjeva, kao i interes ovlaštene osobe za osiguravanjem efektivne zaštite prava.

(3) U postupku protiv osoba čije su usluge bile iskorištene za povredu prava, a postojanje te povrede već je pravomoćno ustanovljeno u postupku prema trećoj osobi, pretpostavlja se da postoji povreda prava.

(4) Postupak po tužbi iz stavka (1) ovoga članka je žuran.

Članak 37. (Povreda oplemenjivačkog prava)

Povredom oplemenjivačkog prava, u smislu članka 21. ovoga Zakona, smatra se svako neovlašteno korištenje zaštićene sorte.

Članak 38. (Naknada štete)

(1) Za povrede prava iz ovoga Zakona vrijede opća pravila o naknadi štete i odgovornosti za štetu, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Osoba koja povrijedi oplemenjivačko pravo dužna je platiti nositelju prava odštetu u opsegu koji se određuje prema općim pravilima o naknadi štete ili u posegu koji odgovara ugovorenoj ili uobičajenoj naknadi za zakonito korištenje oplemenjivačkog prava.

Članak 39. (Penal)

(1) Ako je povreda oplemenjivačkog prava učinjena namjerno ili krajnjom nepažnjom, nositelj prava može od osobe koja je povrijedila pravo tražiti naknadu do trostrukog iznosa ugovorene, a ako nije ugovorena, od odgovarajuće uobičajene licencne naknade koju bi primio za korištenje oplemenjivačkog prava.

(2) Pri odlučivanju o zahtjevu za plaćanje penala sud će uzimati u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito opseg nastale štete, stupanj krivnje povreditelja, iznos ugovorene ili uobičajene licencne naknade i preventivni cilj penala.

(3) Ako je nastala šteta veća od penala iz stavka (1) ovoga članka, nositelj prava ovlašten je potraživati razliku do iznosa naknade potpune štete.

Članak 40.
(Aktivna legitimacija za tužbu)

Tužbu zbog povrede oplemenjivačkog prava može podnijeti nositelj oplemenjivačkog prava i stjecatelj isključive licencije.

Članak 41.
(Rok za podnošenje tužbe)

Tužba zbog povrede oplemenjivačkog prava može se podnijeti u roku od tri godine od dana kada je tužitelj saznao za povredu i povreditelja, a najkasnije u roku od pet godina od dana kad je povreda prvi put učinjena.

Članak 42.
(Privremene mjere)

(1) Sud će odrediti privremenu mjeru radi osiguranja zahtjeva prema odredbama ovoga Zakona, ako predlagatelj učini vjerojatnim:

- a) da je nositelj prava iz ovoga Zakona i
- b) da je njegovo pravo povrijeđeno ili da prijeti stvarna opasnost od povrede.

(2) Nositelj prava mora učiniti vjerojatnim i jednu od sljedećih pretpostavki:

- a) opasnost da će ostvarivanje zahtjeva biti onemogućeno ili znatno otežano,
- b) da je privremena mjera potrebna radi sprječavanja nastanka štete koju će biti kasnije teško popraviti, ili
- c) da pretpostavljeni povreditelj, donošenjem privremene mjere koja bi se kasnije u postupku pokazala neopravdanom, ne bi pretrpio veće negativne posljedice od onih koje bi bez donošenja takve privremene mjere pretrpio nositelj prava.

(3) Nositelj prava koji predlaže donošenje privremene mjere bez prethodnog obavještanja i saslušanja suprotne strane dužan je, osim uvjeta iz st. (1) i (2) ovoga članka, učiniti vjerojatnim da bi bilo kakva odgoda donošenja privremene mjere prouzročila nositelju prava nastanak štete koju bi bilo teško popraviti.

(4) U slučaju donošenja privremene mjere prema odredbama stavka (3) ovoga članka, sud će dostaviti rješenje o privremenoj mjeri suprotnoj strani odmah nakon njene provedbe.

(5) Nositelj prava ne mora dokazivati opasnost od onemogućavanja ili znatnog otežavanja ostvarivanja zahtjeva ako učini vjerojatnim da će predložena privremena mjera prouzročiti pretpostavljenom povreditelju samo neznatnu štetu.

(6) Smatra se da opasnost postoji ako bi trebalo ostvarivati zahtjeve u inozemstvu.

(7) Sud može odrediti za osiguranje zahtjeva, prema stavku (1) ovoga članka, bilo koju privremenu mjeru kojom se može postići cilj osiguranja, a naročito:

- a) da se pretpostavljenom povreditelju zabrane radnje kojima se povrjeđuje pravo iz ovoga Zakona;
 - b) da se oduzmu, uklone iz prometa i pohrane predmeti povrede i sredstva povrede koji su isključivo ili u pretežitoj mjeri namijenjeni odnosno upotrebljavaju se za činjenje povreda.
- (8) Ako je mjera određena prije podnošenja tužbe, sud će u rješenju odrediti i rok u kojem predlagatelj mora podnijeti tužbu radi opravdanja te mjere.
- (9) Rok iz stavka (8) ovoga članka ne može biti duži od 20 radnih dana odnosno 31 kalendarskog dana od dana dostave rješenja predlagatelju, ovisno o tomu koji rok kasnije ističe.
- (10) Sud mora odlučiti o prigovoru protiv rješenja o privremenoj mjeri u roku od 30 dana od dana podnošenja odgovora na prigovor, odnosno od isteka roka za podnošenje tog odgovora.
- (11) Postupak u vezi s donošenjem privremene mjere je žuran.

Članak 43.
(Osiguranje dokaza)

- (1) Sud će donijeti rješenje o osiguranju dokaza ako predlagatelj pruži sudu razumne dokaze o tome da:
- a) je nositelj prava iz ovoga Zakona;
 - b) je njegovo pravo povrijeđeno ili da prijeti stvarna opasnost od povrede;
 - c) će dokazi o toj povredi biti uništeni ili kasnije neće moći biti izvedeni.
- (2) Nositelj prava koji traži donošenje rješenja o osiguranju dokaza bez prethodnog obavještanja i saslušanja suprotne strane dužan je, osim uvjeta iz stavka (1) ovoga članka, učiniti vjerojatnim i postojanje opasnosti da će dokazi o povredi, zbog radnji protivnika, biti uništeni ili da se kasnije neće moći izvesti.
- (3) U slučaju donošenja odluke o osiguranju dokaza prema odredbama stavka (2) ovoga članka, sud će rješenje o osiguranju dostaviti suprotnoj strani odmah nakon izvođenja dokaza.
- (4) Sud može rješenjem iz stavka (1) ovoga članka odrediti da se izvede bilo koji dokaz, a naročito:
- a) očevid prostorija, poslovne dokumentacije, inventara, baza podataka, kompjutorskih memorijskih jedinica ili drugih stvari;
 - b) oduzimanje uzoraka predmeta povrede;
 - c) pregled i predaja dokumenata;
 - d) određivanje i saslušanje vještaka;
 - e) saslušanje svjedoka.
- (5) Osiguranje dokaza može se tražiti i nakon pravomoćno okončanog postupka ako je to potrebno za pokretanje postupka prema izvanrednim pravnim lijekovima ili za vrijeme takvog postupka.
- (6) U postupku osiguranja dokaza, prema odredbama ovoga članka, primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona koji uređuje izvršenje i osiguranje, a koje se odnose na privremene mjere, osim ako je ovim Zakonom drukčije određeno.

(7) Postupak osiguranja dokaza je žuran.

(8) Ako se kasnije pokaže da je prijedlog za osiguranje dokaza neopravdan ili ako nositelj prava ne opravda taj prijedlog, suprotna strana ima pravo tražiti:

- a) vraćanje oduzetih predmeta;
- b) zabranu korištenja pribavljenih podataka;
- c) naknadu štete.

(9) Sud u postupku osiguranja dokaza, prema odredbama ovoga članka, mora osigurati zaštitu povjerljivih podataka stranaka i voditi brigu o tome da se sudski postupak ne zlorabí isključivo s namjerom pribavljanja povjerljivih podataka suprotne strane.

Članak 44. (Dužnost obavještanja)

(1) Sud može tijekom parnice, zbog povrede prava iz ovoga Zakona, na temelju opravdanog zahtjeva jedne od stranaka naložiti povreditelju prava da dostavi podatke o izvoru i distributivnim kanalima robe ili usluga kojima se povrjeđuje pravo iz ovoga Zakona.

(2) Sud može naložiti da podatke iz stavka (1) ovoga članka sudu dostave i osobe koje u opsegu komercijalne djelatnosti:

- a) posjeduju robu za koju se sumnja da se njome povrjeđuje pravo iz ovoga Zakona, ili
- b) koriste usluge za koje se sumnja da se njima povrjeđuje pravo iz ovoga Zakona, ili
- c) daju usluge za koje se sumnja da se njima povrjeđuje pravo iz ovoga Zakona.

(3) Smatra se da je neka radnja poduzeta u opsegu komercijalne djelatnosti ako je poduzeta za pribavljanje posredne ili neposredne ekonomske koristi.

(4) Pojam komercijalne djelatnosti ne obuhvaća radnje savjesnih krajnjih potrošača.

(5) Sud može naložiti da podatke iz stavka (1) ovoga članka sudu dostavi i osoba koja je od neke od osoba navedenih u stavku (2) ovoga članka označena kao umiješana u proizvodnju, izradu i distribuciju robe ili pružanje usluga za koje se sumnja da se njima povrjeđuje pravo iz ovoga Zakona.

(6) Podaci traženi na temelju stavka (1) ovoga članka naročito mogu obuhvatiti:

- a) ime, adresu, odnosno tvrtku i sjedište proizvođača, izrađivača, distributera, dobavljača i drugih prethodnih posjednika robe odnosno davatelja usluga, kao i namjeranih prodavatelja na veliko i malo;
- b) podatke o količinama proizvedene, izrađene, isporučene, primljene ili naručene robe ili usluga kao i o cijenama ostvarenim za odnosnu robu i usluge.

Članak 45. (Izvođenje dokaza)

(1) Ako sud odluči da će izvesti predloženi dokaz koji se nalazi kod suprotne strane, ta strana dužna je na zahtjev suda predati dokazna sredstva kojima raspolaže.

(2) Stavak (1) ovoga članka odnosi se i na bankarsku, financijsku i poslovnu dokumentaciju koja je pod nadzorom suprotne strane, ako je riječ o povredi koja dostiže opseg komercijalne djelatnosti.

(3) U postupku izvođenja dokaza primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona koji uređuje parnični postupak, osim ako je ovim Zakonom drukčije određeno.

(4) Sud mora nakon izvođenja dokaza, sukladno stavku (1) ovoga članka, osigurati zaštitu povjerljivih podataka stranaka i voditi brigu o tome da se sudski postupak ne zlorabi isključivo s namjerom pribavljanja povjerljivih podataka suprotstavljene stranke.

Članak 46.

(Sredstvo osiguranja za suprotstavljenu stranku)

Na zahtjev osobe protiv koje je pokrenut postupak za određenje privremene mjere ili osiguranja dokaza, sud može odrediti odgovarajući novčani iznos kao sredstvo osiguranja u slučaju neosnovanosti zahtjeva, na teret podnositelja zahtjeva.

Članak 47.

(Tužba za osporavanje dodijeljenog oplemenjivačkog prava)

(1) Ako je oplemenjivačko pravo dodijeljeno osobi kojoj to pravo ne pripada, osoba koja ima pravo na dodjelu oplemenjivačkog prava može tužbom zahtijevati da je sud proglasi nositeljem oplemenjivačkog prava.

(2) Ako sud usvoji tužbeni zahtjev iz stavka (1) ovoga članka, on nalaže Upravi da u roku od 30 dana od pravomoćnosti presude izvrši upis novog nositelja prava u Upisnik oplemenjivačkog prava.

(3) Ako treća osoba pribavi oplemenjivačko pravo od ranijeg nositelja oplemenjivačkog prava, ona vrijede i za novog nositelja prava ako su bila upisana u odgovarajući upisnik ili uredno prijavljena za upis u upisnik prije zabilješke sudskog spora.

(4) Tužba iz stavka (1) ovoga članka može se podnijeti sve dok traje postupak stjecanja oplemenjivačkog prava i sve dok traje to pravo.

Članak 48.

(Tužba za priznanje svojstva oplemenjivača)

(1) Oplemenjivač može tužbom zahtijevati da njegovo ime bude navedeno u odgovarajućim upisnicima i javnim ispravama koje se odnose na dodjelu oplemenjivačkog prava.

(2) Ako sud usvoji tužbeni zahtjev iz stavka (1) ovoga članka, on nalaže Upravi da u roku od 30 dana od pravomoćnosti presude upiše ime oplemenjivača u odgovarajuće upisnike i isprave.

(3) Pravo na podnošenje tužbe iz stavka (1) ovoga članka, nakon smrti oplemenjivača, prelazi na njegove nasljednike.

POGLAVLJE XI. CARINSKE MJERE

Članak 49.

(Zahtjev nositelja prava)

(1) Nositelj isključivih prava prema ovome Zakonu koji opravdano sumnja da će doći do uvoza, provoza ili izvoza robe proizvedene protivno odredbama ovoga Zakona može, kod nadležnog carinskog tijela (u daljnjem tekstu: carinsko tijelo), podnijeti zahtjev za zaštitu svojih prava putem carinskih mjera privremenog zadržavanja robe od daljnjeg puštanja u promet.

(2) Carinske mjere podrazumijevaju i obvezno obavještanje nadležne fitosanitarne inspekcije koja provodi mjere prema odredbama ovoga Zakona.

(3) Zahtjev za zaštitu prava, prema stavku (1) ovoga članka, mora sadržavati naročito:

- a) podatke o podnositelju zahtjeva i o nositelju isključivog prava iz ovoga Zakona, ako se to nije ista osoba;
- b) detaljan opis robe, koji omogućava njenu identifikaciju;
- c) dokaze o tome da je podnositelj zahtjeva odnosno osoba koju je on ovlastio nositelj isključivog prava iz ovoga Zakona u vezi s tom robom;
- d) dokaze o tome da je isključivo pravo vjerojatno povrijeđeno;
- e) druge podatke bitne za odlučivanje o zahtjevu kojima raspolaže podnositelj, kao što su podaci o lokaciji robe i njenom odredištu, očekivani datum dolaska ili odlaska pošiljke, podaci o prijevoznom sredstvu, podaci o uvozniku, izvozniku, primatelju i sl.;
- f) vremensko razdoblje u kojem će carinska tijela postupati prema zahtjevu i koji ne može biti duži od dvije godine od dana podnošenja zahtjeva.

(4) Carinsko tijelo može, prije donošenja odluke kojom udovoljava zahtjevu iz stavka (1) ovoga članka, tražiti od nositelja prava da položi osiguranje za troškove pohrane i prijevoza robe kao i za naknadu štete, koji bi mogli nastati carinskom tijelu u vezi s robom, kao i strani protiv koje je prihvaćen zahtjev iz stavka (1) ovoga članka.

(5) Ako carinsko tijelo udovolji zahtjevu iz stavka (1) ovoga članka, ono o tome obavještava sve carinske ispostave i nositelje prava.

Članak 50.

(Postupak nakon privremenog zadržavanja robe)

- (1) Ako carinska ispostava pri provedbi carinskog postupka nađe robu koja odgovara opisu robe iz odluke nadležnoga carinskog tijela, ona će tu robu privremeno zadržati od daljnjeg puštanja u promet.
- (2) Odluka o privremenom zadržavanju robe uručuje se njezinom uvozniku.
- (3) U odluci iz stavka (2) ovoga članka određuje se da se vlasnik robe, odnosno osoba koja je ovlaštena raspolagati robom, u roku od deset radnih dana od dana privremenog zadržavanja može očitovati o tome je li riječ o krivotvorenoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovoga Zakona.
- (4) Ako carinsko tijelo ne primi pisano očitovanje vlasnika ili osobe koja je ovlaštena raspolagati robom u roku iz stavka (3) ovoga članka, ono može, na zahtjev i o trošku nositelja prava, oduzeti i uništiti privremeno zadržanu robu.
- (5) Ako vlasnik robe ili osoba koja je ovlaštena raspolagati robom u roku iz stavka (3) ovoga članka podnese izjavu da nije riječ o krivotvorenoj robi odnosno o drugoj povredi prava iz ovoga Zakona, nositelj prava može podnijeti tužbu zbog povrede prava u roku od deset radnih dana od primitka obavijesti o takvoj izjavi.
- (6) Ako posebne okolnosti slučaja to opravdavaju, carinsko tijelo na zahtjev nositelja prava može odrediti dodatni rok za podnošenje tužbe iz stavka (5) ovoga članka, koji ne može biti duži od deset radnih dana.

(7) Nositelj prava ili osoba koju on ovlasti za vrijeme privremenog zadržavanja može obaviti pregled i kontrolu robe i prateće dokumentacije u opsegu koji je potreban za utvrđivanje njegovih zahtjeva i za ostvarivanje sudske zaštite njegovih prava uz osiguranje zaštite povjerljivih podataka.

(8) Pravo obavljanja pregleda i kontrole robe ima i njezin uvoznik.

(9) Ako nositelj prava ne podnese tužbu iz stavka (5) ovoga članka, privremeno zadržana roba pušta se u traženu carinski dopuštenu uporabu odnosno promet.

(10) Ako nositelj prava pokrene sudski postupak, carinsko tijelo donijet će odluku o zapljeni robe do donošenja pravomoćne sudske odluke.

Članak 51.

(Postupak po službenoj dužnosti)

(1) Ako carinska ispostava pri provođenju carinskog postupka u vezi s uvozom, provozom ili izvozom robe opravdano sumnja da su određenom robom povrijeđena prava prema ovome Zakonu, ona će privremeno zadržati puštanje te robe u promet i o tome obavijestiti carinsko tijelo.

(2) Carinsko tijelo pismeno obavještava nositelja prava o zadržavanju robe, o sumnji na povredu njegovih prava i o mogućnosti podnošenja zahtjeva prema članku 49. ovoga Zakona u roku od pet radnih dana od dana zadržavanja robe.

(3) Ako nositelj prava podnese zahtjev sukladno stavku 2. ovoga članka, roba se zadržava do donošenja odluke carinskog tijela.

(4) Ako carinsko tijelo udovolji zahtjevu iz članka 49. ovoga Zakona, roba se privremeno zadržava za idućih deset radnih dana.

(5) Nositelj prava mora u roku iz stavka (4) ovoga članka provesti radnje iz članka 50. stavka (7) ovoga Zakona.

(6) Odredbe čl. 50. i 51. ovoga Zakona ne primjenjuju se na uvoz, provoz ili izvoz robe u malim količinama namijenjenim za privatnu i nekomercijalnu uporabu, koja se unosi ili iznosi kao dio osobne prtljage ili šalje u malim pošiljkama.

Članak 52.

(Primjena drugih carinskih propisa)

(1) Na carinski postupak u vezi s robom kojom se povrjeđuju prava iz ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju ostali carinski propisi, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Bliže propise o provođenju carinskih mjera iz ovoga poglavlja Zakona donosi Vijeće ministara na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

(3) Carinski postupak u vezi s robom kojom se povrjeđuju prava iz ovoga Zakona je žuran.

POGLAVLJE XII. PREKRŠAJI

Članak 53.

(Prekršaji)

(1) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 5.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ili poduzetnik koji na način iz članka 37. ovoga Zakona povrijedi oplemenjivačko pravo.

- (2) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stavka (1) ovoga članka i odgovorna osoba u pravnoj osobi i kod poduzetnika.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stavka (1) ovoga članka fizička osoba.
- (4) Predmeti koji su nastali činjenjem prekršaja iz stavka (1) ovoga članka oduzet će se i uništiti, a predmeti odnosno uređaji namijenjeni ili upotrijebljeni za činjenje tih prekršaja će se oduzeti.
- (5) Prekršajni postupak na temelju odredaba ovoga članka je žuran.

Članak 54.
(Zaštitna mjera)

- (1) Pravnoj osobi i poduzetniku koji učine prekršaje iz članka 53. stavka (1) ovoga Zakona u obavljanju djelatnosti može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se povrijeđuje žig u trajanju do jedne godine ako je učinjeni prekršaj naročito težak zbog načina činjenja, posljedica djela ili drugih okolnosti učinjenog prekršaja.
- (2) Pravnoj osobi poduzetniku koji učini prekršaj iz članka 53. stavka (1) ovoga Zakona u povratu izreći će se zaštitna mjera zabrane djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se povrijeđuje žig u trajanju od najmanje jedne godine.

Članak 55.
(Inspeksijska kontrola u vezi s prekršajima)

- (1) Inspeksijsku kontrolu u vezi s carinskim mjerama kao i u vezi s prekršajima sankcioniranim u članku 53. ovoga Zakona provodi nadležna fitosanitarna inspekcija.
- (2) Inspeksijski postupak je žuran.

DIO TREĆI

POGLAVLJE XIII. NADZOR NAD PROVEDBOM ZAKONA

Članak 56.
(Nadzor nad provedbom Zakona)

Upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona provodi Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

POGLAVLJE XIV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 57.
(Rok za donošenje propisa)

- (1) Propise za provedbu ovoga Zakona donosi Vijeće ministara na prijedlog Uprave, u suradnji s nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Iznimno od članka (7) stavka (1) ovoga Zakona, za sorte koje su priznate sukladno propisima koji su vrijedili do stupanja na snagu ovoga Zakona oplemenjivač sorte ili njegov pravni zastupnik mogu, u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, podnijeti zahtjev za stjecanje oplemenjivačkog prava.

(3) Do početka obavljanja djelatnosti u Upravi na temelju članka (1) stavka (1) ovoga Zakona i prema propisima navedenim u ovome Zakonu, a najduže godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, poslovi u Upravi obavljat će se prema propisima koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 58.
(Prestanak važenja propisa)

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti novih sorti biljaka Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 46/04).

Članak 59.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

PSBiH, broj 487/10
23. veljače 2010. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Dr. **Milorad Živković**, v. r.

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Sulejman Tihić, v. r.

Na osnovu člana IV 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 71. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 3. i 10. februara 2010. godine, i na 43. sjednici Doma naroda, održanoj 23. februara 2010. godine, usvojila je

ZAKON

O ZAŠTITI NOVIH SORTI BIQA U BOSNI I HERCEGOVINI

DIO PRVI

GLAVA I - OPŠTE ODREDBE

Član 1.
(Predmet Zakona)

- (1) Zakonom o zaštiti novih sorti biqa u Bosni i Hercegovini (u daqem tekstu: Zakon) uređuju se procedure za zaštitu novih sorti biqa, uslovi, dodjela, naćin i postupak za zaštitu i trajawe oplemewivaćkog prava.
- (2) Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravqa biqa (u daqem tekstu: Uprava) ovlašćeno je tijelo za dodjelu oplemewivaćkog prava prema ovom zakonu.

Član 2.
(Definicije)

- (1) Izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sqedeća znaćewa:
 - a) **oplemewivać** oznaćava:
 - 1) lice koje je kreiralo ili otkrilo, razvilo ili proizvelo novu sortu nezavisno ili zajedno sa drugim licima,
 - 2) lice koje je poslodavac pomenutog lica ili lice koje je narućilo wegov rad,
 - 3) lice koje je pravni sqedbenik lica koje je kreiralo ili otkrilo, razvilo ili proizvelo novu sortu ili wegovog poslodavca;
 - b) **lice** oznaćava fizićko ili pravno lice;
 - c) **oplemewivaćko pravo** oznaćava oplemewivaćko pravo predvićeno ovim zakonom;
 - d) **biqna sorta** oznaćava: grupe biqa, unutar najniće botanićke sistematske jedinice, koju je, bez obzira na to da li ispuwava druge uslove za zaštitu, moguće:
 - 1) okarakterisati po osobinama koje potiću iz odrećenog genotipa ili kombinacije genotipa,
 - 2) razlikovati od bilo koje druge grupe biqaka barem po jednoj od navedenih osobina, te
 - 3) smatrati sistematskom jedinicom ako se te osobine u toku razmnoćavawa ne mijewaju;
 - e) **zašćićena sorta** je sorta koja je zašćićena u skladu sa odredbama ovog zakona;
 - f) **materijal zašćićene sorte** (u daqem tekstu: materijal) podrazumijeva:
 - 1) materijal za razmnoćavawe bilo koje vrste,
 - 2) poćweveni ili ubrani materijal ukqućujući cijele biqke ili dijelove biqaka,
 - 3) bilo koji proizvod dobijen neposredno od poćwevenog ili ubranog materijala;
 - g) **u osnovi izvedena sorta** je sorta izvedena od druge sorte ako se: može dobiti, na primjer, odabirom prirodnog ili vještaćkog mutanta ili neke somaklonirane sorte, odabirom jedne jedinice sorte meću biqkama izvorne sorte, povratnim ukršćawem ili preobraćajem putem genetićkog inćzeweringa;
 - h) **Registar zahtjeva za zaštitu prava oplemewivaća** je registar u koji se upisuju uredno podneseni zahtjevi za zaštitu prava oplemewivaća;

- i) **Registar prenesenog oplemewivačkog prava** je registar u koji se upisuju prenesena oplemewivačka prava;
- j) **Registar ustupqenog oplemewivačkog prava** je registar u koji se upisuju ustupqena oplemewivačka prava;
- k) **Registar zastupnika** je registar u koji se upisuju zastupnici oplemewivačkih prava;
- l) **Registar zaštićenih biqnih sorti** je registar u koji se upisuju zaštićene biqne sorte i dodijeqena prava oplemewivača;
- m) **ovlašćena institucija** je Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravqa biqa;
- n) **UPOV** označava Međunarodnu uniju za zaštitu novih sorti biqa;
- o) **država članica UPOV-a** označava državu potpisnicu Konvencije UPOV-a iz 1961. godine/dokumenta iz 1972. ili dokumenta iz 1978. godine ili ugovornu stranu dokumenta iz 1991. koja će primjewivati odredbe ove konvencije;
- p) **teritorija** označava, u slučaju države članice UPOV-a, ugovorne strane, teritoriju te države, te u slučaju međuvladine organizacije, teritoriju na kojoj se primjewuje dotični sporazum.

GLAVA II - POSEBNE ODREDBE

Član 3.

(Komisija za zaštitu novih sorti biqa)

- (1) Na predlog Uprave, Savjet ministara Bosne i Hercegovine rješewem imenuje članove Komisije za zaštitu novih sorti biqa (u daqem tekstu: Komisija).
- (2) Komisiju čine specijalisti iz oblasti zaštite sorti biqa koje predlažu nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (3) Komisija ima najviše pet članova.
- (4) Komisija je nadležna za davawe stručnih mišqewa, predloga i praćewe stawa u oblasti zaštite sorti biqa kao i davawe prethodne saglasnosti u postupku donošewa rješewa o sticawu oplemewivačkog prava.

Član 4.

(Rodovi i vrste koje će se štititi)

Ovaj zakon će se primjewivati na sve rodove i vrste biqa od datuma stupawa na snagu.

Član 5.

(Nacionalni tretman)

- (1) Oplemewivačko pravo stiče fizičko lice, državqanin Bosne i Hercegovine sa prebivalištem u Bosni i Hercegovini, ili pravno lice sa sjedištem u Bosni i Hercegovini.
- (2) Strano fizičko ili pravno lice ima isti tretman u sticawu i zaštiti oplemewivačkog prava u Bosni i Hercegovini kao i državqani Bosne i Hercegovine, ako to proističe iz međunarodnih ugovora koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu.
- (3) Bilo koja država koja državqanima Bosne i Hercegovine pruža nacionalni tretman, iako nije članica UPOV-a, imaće isti nacionalni tretman u Bosni i Hercegovini.

(4) U postupku pred ustanovom koja obavlja poslove zaštite sorti, tijelima državne uprave i sudovima, strana pravna i fizička lica ostvaruju ista prava iz ovog zakona putem ovlaštenog zastupnika u postupku zaštite sorte kao domaća pravna ili fizička lica.

DIO DRUGI

GLAVA III - USLOVI ZA DODJELU OPLEMEWIVAČKOG PRAVA

Član 6.

(Uslovi za dodjelu oplemewivačkog prava)

- (1) Sorta je zaštićena sticawem oplemewivačkog prava.
- (2) Oplemewivačko pravo biće dodijeqeno ako je sorta:
 - a) nova;
 - b) različita;
 - c) ujednačena;
 - d) stabilna i
 - e) označena imenom u skladu sa odredbama ovog zakona.
- (3) Dodjela oplemewivačkog prava neće podlijegati nikakvim dodatnim ili drugačijim uslovima ako je sorta označena nazivom u skladu sa odredbama ovog zakona, te ako podnosilac zahtjeva ispuwava formalnosti predviđene ovim zakonom i ako je platio predviđene naknade.

Član 7.

(Novina sorte)

- (1) Sorta se smatra novom ako na dan podnošewa zahtjeva za dodjeqivawe oplemewivačkog prava oplemewivač drugim licima nije prodao ili na drugi način stavio na raspolagawe reproduktivni ili ubrani materijal sorte, ili dao saglasnost za to, u svrhu iskorišćavawa sorte:
 - a) na teritoriji Bosne i Hercegovine godinu dana prije nego što je podnesen zahtjev i
 - b) na teritoriji izvan Bosne i Hercegovine četiri godine, ili, u slučaju sorti drveća ili vinove loze, šest godina do datuma podnošewa zahtjeva.
- (2) Ako se ovaj zakon, u skladu sa članom 4, primjewuje na biqni rod ili sortu na koju se nije ranije primjewivao, smatraće se da sorte koje pripadaju tom biqnom rodu ili sorti zadovoljavaju uslov novine definisan u stavu (1) ovog člana, čak i ako se prodaja ili drugi način stavqawa na raspolagawe opisan u tom stavu desio u Bosni i Hercegovini u roku od četiri godine do datuma podnošewa zahtjeva ili, u slučaju sorti drveća ili vinove loze, u roku od šest godina do pomenutog datuma.
- (3) Odredba navedena u stavu (2) ovog člana biće primjewiva samo na zahtjeve za zaštitu oplemewivačkog prava koji su podneseni najkasnije u roku od godinu dana nakon primjene odredaba ovog zakona na dotične rodove ili sorte.
- (4) Do gubitka odrednice "nova" ne dolazi ako se:

- a) sorta stavqa na raspolagawe drugima u svrhu ispitivawa, ne ukqučujući neki drugi oblik iskorišćavawa sorte;
 - b) prodaja ili stavqawe na raspolagawe drugima obavqa bez pristanka oplemewivača;
 - c) prodaja ili stavqawe na raspolagawe drugima obavqa kao dio ugovora za prenošewe prava na pravne nasqednike;
 - d) prodaja ili stavqawe na raspolagawe drugima obavqa kao dio ugovora prema kojem lice umnožava reproduktivni materijal sorte u ime oplemewivača, pri čemu ugovor predviđa da se vlasništvo nad reprodukovanim materijalom vraća oplemewivaču;
 - e) prodaja ili stavqawe na raspolagawe drugima obavqa kao dio ugovora prema kojem lice vrši testirawe na terenu ili u laboratoriji, ili ispitivawa malog obima s ciqem procjene sorte;
 - f) prodaja ili stavqawe na raspolagawe drugima obavqa kao dio ispuwawawa zakonske ili administrativne obaveze, posebno u vezi sa biološkom sigurnošću ili unosom sorti u zvanični katalog sorti koje su dobile dozvolu za prodaju;
 - g) prodaja ili stavqawe na raspolagawe drugima ubranog materijala koji je nusproizvod ili višak proizvoda nastao tokom stvarawa sorte ili aktivnosti navedenih u tač. d) do f) ovog stava, pod uslovom da se pomenuti materijal prodaje ili stavqa na raspolagawe bez identifikacije sorte u svrhu potrošwe i
 - h) stavqawe na raspolagawe drugima obavqa u svrhu izlagawa sorte na zvaničnoj ili zvanično priznatoj izložbi.
- (5) Sjemenski materijal sorte koja se stalno koristi za oplemewivawe druge nove sorte, odnosno hibrida, smatraće se da se stavqa na raspolagawe za ostvarewe profita, ako se biqe ili wihovi dijelovi koji pripadaju drugoj sorti stavqaju u promet na tržište.

Član 8.
(Različitosť sorte)

- (1) Sorta se smatra različitom ako se jasno razlikuje od bilo koje druge opštepoznate sorte do dana podnošewa zahtjeva. Podnošewe zahtjeva za dodjelu oplemewivačkog prava ili za unošewe neke druge sorte u službeni popis sorti (registar) u bilo kojoj državi posebno će se smatrati da čini tu drugu sortu opštepoznatom do dana podnošewa zahtjeva, pod uslovom da taj zahtjev dovodi do dodjele oplemewivačkog prava ili upisa pomenute sorte u zvanični registar sorti, zavisno od slučaja.
- (2) Odredbe stava (1) ovog člana odnose se na sorte koje se na osnovu podnesenih zahtjeva nalaze u postupku priznavawa ili zaštite sorti u Bosni i Hercegovini ili u bilo kojoj drugoj državi.

Član 9.
(Ujednačenost sorte)

Sorta će se smatrati ujednačenom ako je, uprkos odstupawima koja se mogu očekivati od pojedinih obiqežja u toku wenog razmnožavawa, dovoqno ujednačena u svojim bitnim svojstvima.

Član 10.
(Postojanost sorte)

Sorta će se smatrati postojanom ako se wena bitna svojstva za razlikovawe ne mijewaju nakon više uzastopnih umnožavawa ili u slučaju pojedinog ciklusa razmnožavawa na kraju svakog takvog ciklusa.

GLAVA IV - POSTUPAK ZA DODJELU OPLEMEWIVAČKOG PRAVA

Član 11.
(Pokretawe postupka)

- (1) Dodjela oplemewivačkog prava ostvaruje se u upravnom postupku koji vodi Uprava.
- (2) U drugim pitawima, koja nisu uređena ovim zakonom, na odgovarajući način se primjewuju odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09).
- (3) Postupak dodjele oplemewivačkog prava pokreće se podnošewem zahtjeva za dodjelu prava oplemewivača biqne sorte Upravi.
- (4) Ako je zahtjev za dodjelu oplemewivačkog prava podnijelo više oplemewivača, rješewem se priznaje oplemewivačko pravo svakom od oplemewivača.
- (5) Rješewem iz stava (4) ovog člana ne mogu se utvrditi međusobna prava oplemewivača.
- (6) Postupak za dodjelu oplemewivačkog prava pokreće se podnošewem zahtjeva i izvan Bosne i Hercegovine, ako je tako određeno međunarodnim ugovorom kojem je pristupila Bosna i Hercegovina.
- (7) Pravosnažno priznata prava iz zahtjeva iz stava (6) ovog člana izjednačena su sa pravima koja su priznata na osnovu zahtjeva unutar Bosne i Hercegovine, osim ako nije međunarodnim ugovorom drugačije određeno.
- (8) Uprava javno objavuje zahtjev za dodjelu oplemewivačkog prava kao i svako povlačewe ili odbijawe zahtjeva.

Član 12.
(Podnošewe zahtjeva)

- (1) Datum podnošewa zahtjeva za dodjelu oplemewivačkog prava biće datum prijema propisno podnesenog zahtjeva. Zahtjev se podnosi napisan na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom. Oplemewivač ili wegov ovlašćeni zastupnik uz zahtjev za dodjelu oplemewivačkog prava dužan je priložiti dokumentaciju o sorti prema odredbama ovog zakona.
- (2) Uz podnošewe zahtjeva oplemewivač je dužan dostaviti dokaz o uplati administrativne takse i posebnih troškova postupka. Uprava će posebnim podzakonskim aktom regulisati visinu posebnih troškova.
- (3) Uprava ne smije odbiti dodjelu oplemewivačkog prava ili ograničiti wegovo trajawe na osnovu toga što zaštita iste sorte nije zatražena ili je odbijena ili je istekla u nekoj drugoj državi ili međuvladinoj organizaciji.
- (4) Uprava propisuje sadržaj i način vođewa Registra zahtjeva za zaštitu prava oplemewivača.
- (5) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana za sticawe oplemewivačkog prava dostavqa se i određena količina reproduktionog materijala za sortu za koju se traži oplemewivačko pravo.
- (6) Reprodukcionni materijal i priložena dokumentacija smatra se službenom tajnom i s wima se postupa kao sa povjerqivim podacima.

Član 13.
(Uslovi upisa u Registar zahtjeva)

- (1) Nakon podnošewa zahtjeva za sticawa oplemewivačkog prava, Uprava provjerava da li su ispuweni uslovi za upis u Registar zahtjeva.

- (2) Ako zahtjev ispuwava propisane uslove za sticawe oplemewivačkog prava, upisuje se u Registar zahtjeva sa datumom podnošewa, a podnosiocu se izdaje potvrda.
- (3) Ako zahtjev ne ispuwava uslove propisane ovim zakonom, Uprava će pisanim putem pozvati podnosioca da otkloni nedostatke u roku koji neće biti duži od tri mjeseca računajući od dana dostavqawa poziva za otklawawe uočenih nedostataka.
- (4) Ako podnosilac zahtjeva otkloni nedostatke u datom roku, navedenom u stavu (3) ovog člana, prijava se upisuje u Registar zahtjeva sa datumom prijema akta kojim su otkloweni nedostaci.
- (5) Ako podnosilac zahtjeva ne otkloni nedostatke u datom roku, zahtjev se zakqučkom odbacuje.
- (6) Ako su plaćeni troškovi javne objave zahtjeva za sticawe oplemewivačkog prava u Upravi, zahtjev se nakon isteka roka od tri mjeseca od dana wegovog podnošewa objavquje i postaje dostupan svakom zainteresovanom licu.
- (7) Zahtjev iz stava (6) ovog člana sadrži podatke o datumu podnošewa, imenu i adresi podnosioca, te o imenu i svojstvima sorte.

Član 14.
(Pravo prvenstva)

- (1) Svaki oplemewivač koji je propisno podnio zahtjev za sticawe oplemewivačkog prava u jednoj od država članica UPOV-a (prvi zahtjev) za istu sortu, uživaće pravo prvenstva kod Uprave tokom perioda od 12 mjeseci, a ovaj period se računa od datuma podnošewa prvog zahtjeva.
- (2) Na zahtjevu iz člana 12. ovog zakona biće zabiqežen dan i sat wegovog podnošewa, što se navodi i u potvrdi o prijemu zahtjeva koja se izdaje podnosiocu.
- (3) Da bi koristio pravo prvenstva, oplemewivač u zahtjevu koji podnosi Upravi treba da se pozove na pravo prvenstva prvog zahtjeva u skladu sa odredbama stava (1) ovog člana. Uprava će od oplemewivača zahtijevati da joj u roku od tri mjeseca od datuma podnošewa zahtjeva dostavi kopije dokumenata ovjerene od organa kojem je podnesen prvi zahtjev, te uzorke ili druge dokaze da je sorta koja je predmet oba zahtjeva ista.
- (4) Oplemewivač može nakon isteka roka iz stava (1) ovog člana, ili ako je prvi zahtjev za sticawe oplemewivačkog prava u prvoj zemqi prijavqivawa odbijen ili povučen, u odgovarajućem vremenu nakon odbijawa ili povlaćewa, u naredne dvije godine dostaviti Upravi sve potrebne informacije, dokumente ili materijale zahtijevane u svrhu provjere u skladu sa članom 15. ovog zakona.
- (5) U slučaju da dođe do promjene u periodu predviđenom u stavu (1) ovog člana, kao što je podnošewe drugog zahtjeva ili objavqivawe ili korišćewe sorte koja je predmet prvog zahtjeva, te promjene neće predstavqati osnovu za odbijawe naknadnog zahtjeva. Isto tako, takve promjene neće biti povod za bilo kakvo pravo treće strane.

Član 15.
(Razmatrawe zahtjeva radi izvođewa dokaza za sticawa oplemewivačkog prava)

- (1) Svaka odluka o dodjeli oplemewivačkog prava zahtijeva razmatrawe u skladu sa uslovima propisanim u članu 6. ovog zakona.
- (2) Tokom razmatrawa uslova iz stava (1) ovog člana, Komisija može povjeravawem ovlašćenoj/akreditovanoj laboratoriji-ji uzgojiti dotičnu sortu ili sprovoditi druga neophodna ispitivawa, ili uvažiti rezultate ispitivawa u Bosni i Hercegovini i drugim državama.
- (3) Komisija traži od oplemewivača dostavqawe svih neophodnih informacija, dokumenata i materijala u smislu odredaba navedenih u st. (1) i (2) ovog člana.

(4) Komisija sve odluke dostavlja Upravi.

Član 16.
(Rješenje o dodjeli oplemenivačkog prava)

- (1) Rješenje o dodjeli oplemenivačkog prava Uprava upisuje u Registar oplemenivačkog prava.
- (2) Datum upisa u Registar iz stava (1) ovog člana je istovremeno i datum donošenja rješenja o dodjeli oplemenivačkog prava.
- (3) Uprava donosi rješenje o odbijanju dodjele oplemenivačkog prava ako se u postupku ispitivanja utvrdi da sorta za koju se traži oplemenivačko pravo ne ispunjava propisane uslove. Rok za donošenje rješenja određuje se prema odredbama Zakona o upravnom postupku.
- (4) Rješenja iz st. (2) i (3) ovog člana objavljuju se u službenom glasilu Uprave.
- (5) Nakon objavljivanja o dodjeli oplemenivačkog prava u službenom glasilu Uprave, Uprava izdaje uvjerenje o sticanju oplemenivačkog prava.
- (6) Uz uvjerenje o dodjeli oplemenivačkog prava, na zahtjev oplemenivača, može se priložiti i akt stečenog oplemenivačkog prava.
- (7) Izgled i sadržaj uvjerenja iz stava (5) ovog člana propisuje Uprava.

Član 17.
(Obaveze nosioca oplemenivačkog prava)

- (1) Nosilac oplemenivačkog prava plaća naknadu za održavanje oplemenivačkog prava tokom njegovog korišćenja.
- (2) Visinu naknade određuje Uprava u skladu sa Zakonom o administrativnim taksama ("Službeni glasnik BiH", broj: 14/99).

Član 18.
(Privremena zaštita)

- (1) Privremena zaštita pruža se radi očuvanja interesa oplemenivača u periodu između objavljivanja zahtjeva za dodjelu oplemenivačkog prava i dodjeljivanja tog prava.
- (2) Privremena zaštita imaće takav efekat da će nosilac oplemenivačkog prava imati pravo na pravednu naknadu od bilo kojeg lica koje je tokom pomenutog perioda izvršilo radnje koje nakon dodjele prava zahtijevaju dozvolu oplemenivača kao što je navedeno u članu 21. ovog zakona.

Član 19.
(Odbor za žalbe)

- (1) Protiv rješenja i zaključaka donesenih u postupku sticanja oplemenivačkih prava može se izjaviti žalba u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja rješenja ili zaključka.
- (2) Žalba se podnosi Odboru za žalbe (u dašem tekstu: Odbor), koji na predlog Uprave imenuje Savjet ministara Bosne i Hercegovine (u dašem tekstu: Savjet ministara).
- (3) Odbor ima pet članova, predstavnika nadležnih entitetskih institucija i Uprave.

(4) Pojediniosti o radu Odbora propisuju se Poslovníkom koji donosi Odbor.

Član 20.

(Troškovi postupka dodjele oplemewivačkog prava)

(1) Za dodjelu i trajawe oplemewivačkog prava plaćaju se troškovi u skladu sa propisima navedenim u ovom zakonu i drugim propisima donesenim na osnovu wega.

(2) Ako troškovi u postupku za sticawe oplemewivačkog prava ne budu plaćeni zahtjev za sticawe oplemewivačkog prava se odbacuje.

GLAVA V - PRAVA OPLEMEWIVAČA

Član 21.

(Sadržaj oplemewivačkog prava)

(1) Sqedeće radwe koje se odnose na reprodukcionim materijal zaštićene sorte zahtijevaju odobrewu oplemewivača:

a) proizvodwa ili reprodukcija (razmnožavawe);

b) kondicionirawe u svrhu razmnožavawa;

c) nuđewe na prodaju;

d) prodaja ili drugi način stavqawa u promet;

e) izvoz;

f) uvoz;

g) skladištewe u bilo koju svrhu navedenu u tač. od a) do f) ovog stava.

(2) Oplemewivač svoje odobrewu iz stava (1) ovog člana može usloviti i ograničiti.

(3) Radwe navedene u stavu (1) tač. a) do g) ovog člana, koje se odnose na ubrani materijal, ukqučujući čitave biqke i dijelove biqaka, pribavqene neovlašćenom upotrebom reprodukcionog materijala zaštićene sorte, zahtijevaju odobrewu oplemewivača, osim ako je oplemewivač imao razumnu mogućnost korišćewa svog prava u vezi sa dotičnim reprodukcionim materijalom.

(4) Radwe navedene u stavu (1) tač. a) do g) ovog člana, koje se odnose na proizvode izrađene direktno od ubranog materijala zaštićene sorte u okviru stava (2) ovog člana putem neovlašćene upotrebe tog ubranog materijala, zahtijevaju odobrewu oplemewivača, osim ako je oplemewivač imao razumnu mogućnost korišćewa svog prava u vezi sa dotičnim ubranim materijalom.

(5) Odredbe st. (1) do (4) ovog člana takođe se primjewuju na:

a) sorte koje su u osnovi izvedene iz zaštićene sorte, u slučaju kada zaštićena sorta nije u osnovi izvedena sorta;

b) sorte koje se u skladu sa članom 8. ovog zakona ne mogu jasno razlikovati od zaštićene sorte i

c) sorte čija proizvodwa zahtijeva ponovqeno korišćewe zaštićene sorte.

(6) U svrhu stava (5) tačke a) ovog člana, smatraće se da je neka sorta u osnovi izvedena od druge sorte (izvorne sorte) ako se:

- a) pretežno izvodi iz izvorne sorte ili iz neke sorte koja je i sama pretežno izvedena iz izvorne sorte, ali zadržava izražajnost bitnih svojstava koja proističu iz genotipa ili kombinacije genotipa izvorne sorte;
- b) jasno razlikuje od izvorne sorte;
- c) podudara sa izvornom sortom u izražavanju bitnih svojstava koja proističu iz genotipa ili kombinacije genotipa izvorne sorte, osim razlika koje proističu iz postupka izvođenja.

Član 22.

(Izuzeci od oplemenivačkog prava)

(1) Oplemenivačko pravo ne obuhvata:

- a) radve preduzete privatno i u nekomercijalne svrhe;
- b) radve preduzete u eksperimentalne svrhe;
- c) radve preduzete u svrhu oplemenjivanja drugih sorti, izuzev slučajeva na koje se odredbe člana 21. stav (5), te radve navedene u članu 21. od st. (1) do (4) ovog zakona u odnosu na takve druge sorte.

(2) U vezi sa sortama koje se nalaze na Listi poqoprivrednih biqaka koju donosi Uprava, oplemenivačko pravo neće povrijediti poqoprivrednik koji uz razumna ograničenja i obavezu čuvawa zakonskih interesa oplemenivača na sopstvenom posjedu u svrhu razmnožavawa koristi proizvod žetve koji je dobio umnožavawem zaštićene sorte ili sorte obuhvaćene članom 21. stav (5) tač. a) ili b) ovog zakona na sopstvenom posjedu (u daqem tekstu: sjeme sa poqoprivrednog posjeda).

(3) Prilikom korišćewa sjemena sa poqoprivrednog posjeda, poqoprivrednici će imati obavezu da oplemenivaču plate razumnu naknadu za korišćewe sjemena sa poqoprivrednog posjeda, koja je znatno niža od naknade za kupqeno sjeme. Mali poqoprivrednici izuzeti su od obaveze da plaćaju naknadu za korišćewe sjemena sa poqoprivrednog posjeda.

(4) Kriterijume za male poqoprivrednike odrediće Uprava.

(5) Oplemenivač ima pravo da zahtijeva neophodne informacije od poqoprivrednika u vezi sa sjemenom sa poqoprivrednog posjeda.

(6) Sorte voćaka, ukrasnog biqa, povrća i šumskih biqaka iskqućene su od izuzetka u skladu sa stavom (2) ovog člana.

Član 23.

(Iscrpqewe oplemenivačkog prava)

(1) Oplemenivačko pravo ne obuhvata radve koje se odnose na bilo koji materijal zaštićene sorte ili sorte obuhvaćene odredbama člana 21. stav (5) ovog zakona, koji je oplemenivač prodao ili na drugi način plasirao ili pristao da plasira na teritoriji Bosne i Hercegovine, ili na bilo koji materijal izveden iz pomenutog materijala, osim ako takve radve:

- a) ukqućuju daqe razmnožavawe dotične sorte, ili

b) ukqučuju izvoz materijala te sorte, što omogućava razmnožavawe sorte, u zemqu koja ne štiti sorte biqnog roda ili vrste kojoj ta sorta pripada, osim ako je izvezeni materijal namijewen konačnoj potrošwi.

(2) U svrhu stava (1) ovog člana, materijal u odnosu na neku vrstu ima sqedeće značewe:

- a) reprodukcioni materijal bilo koje vrste;
- b) ubrani materijal, ukqučujući cijele biqke i dijelove biqaka, te
- c) svaki proizvod dobijen direktno od ubranog materijala.

Član 24.
(Ograničewa korišćewa oplemewivačkog prava)

(1) Osim ako nije izričito određeno u ovom zakonu, slobodno korišćewe oplemewivačkog prava neće se ograničiti iz drugih razloga osim javnog interesa.

(2) Ako bilo koje takvo ograničewe za posqedicu ima ovlašćewe neke treće strane za obavqawe bilo kakve radwe koja zahtijeva odobrewew oplemewivača od Uprawe, oplemewivaču će biti obezbijedena pravedna naknada.

Član 25.
(Mjere kojima se uređuje trgovina)

Oplemewivačko pravo je nezavisno od svih mjera kojima se uređuje proizvodwa, certifikovawe i stavqawe u promet materijala sorti ili uvoz ili izvoz takvog materijala. U svakom slučaju, takve mjere neće uticati na primjenu odredaba ovog zakona.

Član 26.
(Trajawe oplemewivačkog prava)

Oplemewivačko pravo dodjequje se na period od 20 godina od datuma wegove dodjele, a u slučaju drveća i vinove loze 25 godina.

Član 27.
(Prestanak oplemewivačkog prava)

Oplemewivačko pravo prestaje:

- a) odricawem nosioca oplemewivačkog prava;
- b) istekom vremena na koje je stečeno oplemewivačko pravo;
- c) ukidawem oplemewivačkog prava;
- d) ako nisu plaćeni troškovi za održavawe oplemewivačkog prava niti su plaćeni u naknadno određenom roku od šest mjeseci.

GLAVA VI - NAZIV SORTE

Član 28.
(Naziv sorte)

- (1) Sorta se označava nazivom koji će biti wena generička oznaka. U skladu sa stavom (4) ovog člana, nikakva prava u oznaci registrovanoj kao naziv sorte neće sprečavati slobodnu upotrebu tog naziva u vezi sa dotičnom sortom, čak ni nakon isteka oplemewivačkog prava.
- (2) Naziv sorti ne smije se sastojati iskqučivo od brojeva, osim u slučajevima kada je riječ o ustaqenoj praksi označavawa sorti. Naziv sorti mora biti takav da ne dovodi do zablude ili izaziva nejasnoće s obzirom na osobine, vrijednosti ili identitet dotične sorte, odnosno identitet oplemewivača. Posebno se mora razlikovati od svakog naziva koji na teritoriji bilo koje države članice UPOV-a označava neku postojeću biqnu sortu iste ili vrlo srodne vrste.
- (3) Oplemewivač dostavqa naziv sorte Upravi. Ako se utvrdi da taj naziv ne zadovolqava uslove iz stava (2) ovog člana, Uprava će odbiti registraciju i zahtijevati od oplemewivača predlog drugog naziva u roku od tri mjeseca. Uprava će registrovati taj naziv istovremeno sa dodjelom oplemewivačkog prava.
- (4) Zaštićeno ime sorte ne ograničava starija prava trećih lica. Ako se zbog starijeg prava trećeg lica upotreba naziva neke sorte zabrani licu koje je u skladu sa odredbama stava (7) ovog člana dužno da ga koristi, Uprava će od oplemewivača tražiti podnošewe predloga za drugi naziv te sorte.
- (5) Sorta se pod istim nazivom mora prijaviti svim državama članicama UPOV-a. Uprava će registrovati tako prijavqeni naziv, osim ako je on protivan zakonu ili javnom poretku. U tom slučaju će od oplemewivača tražiti podnošewe drugog naziva.
- (6) Uprava obavještava nadležne organe država članica UPOV-a o pitawima koja su u vezi sa nazivom sorti, a posebno u vezi sa podnošewem, registrowem i ukidawem naziva, a nadležni organi država članica UPOV-a mogu svoje primjedbe na naziv sorte uputiti Upravi.
- (7) Svako lice koje na teritoriji Bosne i Hercegovine ponudi na prodaju ili stavi u promet na tržište reprodukcioni materijal neke sorte koja je zaštićena u Bosni i Hercegovini, mora koristiti naziv te sorte čak i nakon isteka oplemewivačkog prava na tu sortu, osim ako, u skladu sa odredbama stava (4) ovog člana, starija prava sprečavaju takvo korišćewe.
- (8) Kada se neka sorta nudi na prodaju ili stavqa u promet na tržište, dozvoqeno je korišćewe robnog znaka, trgovačkog naziva ili druge slične oznake uz registrovani naziv sorte. Ako se koristi takva oznaka, naziv ipak mora biti lako prepoznatqiv.

GLAVA VII - PONIŠTEWE I UKIDAWE OPLEMEWIVAČKOG PRAVA

Član 29.

(Poništewe oplemewivačkog prava)

- (1) Uprava će oplemewivačko pravo rješewem poništiti kada se ustanovi da:
 - a) u vrijeme podnošewa zahtjeva iz čl. 11. i 12. ovog zakona, odnosno od dana prava prvenstva, sorta nije ispuwavala uslove iz čl. 7. i 8. ovog zakona;
 - b) u vrijeme iz tačke a) ovog stava, u slučajevima kada je oplemewivačko pravo dodijeqeno na osnovu informacija i dokumentacije koje je podnio oplemewivač, nisu bili ispuweni uslovi iz čl. 9. i 10. ovog zakona;
 - c) je oplemewivačko pravo dodijeqeno licu koje na to nema pravo, a lice koje na to ima pravo nije podnijelo tužbu u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Rješewe iz stava (1) ovog člana Uprava objavquje u svom službenom glasilu.
- (3) Ako podnosilac predloga za proglašewe rješewa nevažećim odustane od svog predloga, Uprava može po službenoj dužnosti nastaviti postupak.

Član 30.
(Ukidawe oplemewivačkog prava)

- (1) Oplemewivačko pravo biće ukinuto Rješewem o ukidawu oplemewivačkog prava ako se ustanovi da:
- a) sorta više ne ispuwava uslove iz čl. 9. i 10. ovog zakona;
 - b) nosilac oplemewivačkog prava u roku od 30 dana ne dostavi Upravi:
 - 1) informacije, dokumente ili materijale koji omogućavaju provjeru ispuwenosti uslova iz čl. 9. i 10. ovog zakona,
 - 2) ne plaća takse potrebne za održavawe ovog prava pravosnažnim i
 - 3) ne predloži drugi odgovarajući naziv sorte u svrhu zamjene postojećeg imena kada je Uprava predložila ukidawe imena, nakon sticawa oplemewivačkog prava.
- (2) Rješewe iz stava (1) ovog člana Uprava objavquje u svom službenom glasilu.

GLAVA VIII - PRENOŠEWE I USTUPAWE KORIŠĆEWA OPLEMEWIVAČKOG PRAVA

Član 31.
(Prenošewe oplemewivačkog prava)

- (1) Nosilac stečenog oplemewivačkog prava može svoje pravo potpuno ili djelimično prenijeti ugovorom na drugo lice.
- (2) Odredbe iz stava (1) ovog člana odnose se i na podnosioca zahtjeva.
- (3) Prenošewe prava iz st. (1) i (2) ovog člana ostvaruje se putem ugovora i upisuje u Registar prenesenog oplemewivačkog prava.
- (4) Ugovor koji nije upisan u Registar prenesenog oplemewivačkog prava ne proizvodi pravno dejstvo prema trećim licima.
- (5) Ugovor koji nije sačiwen u pisanoj formi, na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom, neće biti upisan u Registar prenesenog oplemewivačkog prava.
- (6) Uprava propisuje način i sadržaj vođewa Registra prenesenog oplemewivačkog prava.

Član 32.
(Ustupawe oplemewivačkog prava)

- (1) Ustupawe oplemewivačkog prava vrši se ugovorom o licenci, u skladu sa ovim zakonom i ostalim propisima.
- (2) Ugovor o licenci mora biti u pisanoj formi.
- (3) Ugovor iz stava (1) ovog člana može sklopiti i podnosilac zahtjeva.
- (4) Ako je više lica podnijelo zahtjev za oplemewivačko pravo ili ako je to pravo steklo više lica, za ugovor o licenci potrebna je saglasnost svih lica.
- (5) Ugovor o licenci upisuje se u Registar ustupqenog oplemewivačkog prava.

(6) Ugovor koji nije upisan u Registar ustupqenog oplemewivačkog prava ne proizvodi pravno dejstvo prema trećim licima.

(7) Ugovor koji nije sačiwen u pisanoj formi, na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i jednim pismom, neće biti upisan u Registar ustupqenog oplemewivačkog prava.

(8) Uprava propisuje način i sadržaj vođewa Registra ustupqenog oplemewivačkog prava.

Član 33.
(Ugovor o licenci)

Ugovor o licenci sadrži sqedeće podatke:

- a) trajawe licence;
- b) obim i sadržaj licence;
- c) visinu naknade za ustupqeno korišćewe opleme- wivačkog prava.

Član 34.
(Obavezna licenca)

(1) Uprava može na zahtjev zainteresovanog lica dodijeliti obaveznu licencu kada je korišćewe oplemewivačkog prava od javnog interesa.

(2) Kada nosilac oplemewivačkog prava sam ili preko drugog lica ne koristi ili nedovoqno koristi to pravo, tada drugo lice može steći pravo uz obavezu plaćawa naknade nosiocu oplemewivačkog prava.

(3) Lice iz stava (1) ovog člana obaveznu licencu može steći samo ako dokaže da raspolaže reprodukcioni- m materijalom, stručnim, proizvodno-tehničkim i finansijskim uslovima za potpuno korišćewe oplemewivačkog prava.

(4) Nosilac obavezne licence ima obavezu da nosiocu oplemewivačkog prava plaća naknadu koju sporazumno odrede obje strane, a ako se sporazum ne postigne, visinu naknade i način plaćawa određuje nadležni sud.

(5) Obavezna licenca dodjequje se na period od tri godine, sa mogućnošću produžewa kada se utvrdi da postoje uslovi za weno ponovno sticawe.

(6) Zahtjev za sticawe obavezne licence ne može se podnijeti prije isteka pet godina od sticawa oplemewivačkog prava.

GLAVA IX - ZASTUPAWE

Član 35.
(Lica ovlašćena za zastupawe)

(1) Pravna i fizička lica koja se bave zastupawem u postupku sticawa oplemewivačkog prava moraju biti upisana u Registar zastupnika.

(2) Uprava propisuje način i sadržaj vođewa Registra zastupnika.

(3) Način i postupak kao i osnove koje moraju ispuwavati pravna i fizička lica iz stava (1) ovog člana propisuje Uprava.

GLAVA X - GRADANSKOPRAVNA ZAŠTITA

Član 36 (Tužbeni zahtjevi)

- (1) U slučaju povrede oplemewivačkog prava, tužilac može tužbom zahtijevati:
 - a) utvrđivawe povrede prava;
 - b) zabranu daqeg vršewa učiwene povrede i budućih sličnih povreda prestankom ili uzdržavawem od radwi koje to pravo povređuju;
 - c) uklawawe stawa nastalog povredom prava;
 - d) povlačewe predmeta povrede iz privrednih tokova uz uvažavawe interesa trećih savjesnih lica;
 - e) potpuno uklawawe predmeta povrede iz privrednih tokova;
 - f) uništewe predmeta kojima je izvršena povreda prava;
 - g) uništewe sredstava koja su iskqučivo ili u pretežnoj mjeri namijewena ili se upotrebqavaju za čiwewe povreda i koja su u vlasništvu povredilaca;
 - h) prepuštawe predmeta povrede nosiocu prava uz naknadu troškova proizvodwe;
 - i) naknadu imovinske štete i opravdanih troškova postupka;
 - j) objavqivawe presude o trošku tuženog.
- (2) Pri odlučivawu o zahtjevima iz stava (1) tač. c), d), e), f), g) i h) ovog člana, sud je dužan da uzme u obzir sve okolnosti slučaja, naročito srazmjeru između težine učiwene povrede i zahtjeva, kao i interes ovlašćenog lica za obezbjeđivawe efektivne zaštite prava.
- (3) U postupku protiv lica čije su usluge bile upotrijebqene za povredu prava, a postojawe te povrede već je pravosnažno ustanovqeno u postupku prema trećem licu, pretpostavqqa se da povreda prava postoji.
- (4) Postupak po tužbi iz stava (1) ovog člana je hitan.

Član 37. (Povreda oplemewivačkog prava)

Povredom oplemewivačkog prava smatra se svako neovlašćeno korišćewe zaštićene sorte u smislu člana 21. ovog zakona.

Član 38. (Naknada štete)

- (1) Za povrede prava iz ovog zakona važe opšta pravila o naknadi štete i odgovornosti za štetu, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Lice koje povrijedi oplemewivačko pravo dužno je platiti nosiocu prava odštetu u obimu koji se određuje prema opštim pravilima o naknadi štete, ili u obimu koji odgovara ugovorenoj ili uobičajenoj naknadi za zakonito korišćewe oplemewivačkog prava.

Član 39.
(Penal)

- (1) Ako je povreda oplemewivačkog prava učiwena namjerno ili krajwom nepažwom, nosilac prava može od lica koje je povrijedilo pravo tražiti naknadu do trostrukog iznosa ugovorene, a ako nije ugovorena, od odgovarajuće uobičajene licencne naknade koju bi primio za korišćewe oplemewivačkog prava.
- (2) Pri odlučiwawu o zahtjewu za plaćawe penala, sud će uzimati u obzir sve okolnosti slućajaja, a naroćito obim nastale štete, stepen krivice povredioca, iznos ugovorene ili uobičajene licencne naknade i preventivni ciq penala.
- (3) Ako je nastala šteta veća od penala iz stava (1) ovog ćlana, nosilac prava ovlašćen je da traži razliku do iznosa naknade potpune štete.

Član 40.
(Aktivna legitimacija za tužbu)

Tužbu zbog povrede oplemewivačkog prava može podnijeti nosilac oplemewivačkog prava i sticalac iskqućive licence.

Član 41.
(Rok za podnošewe tužbe)

Tužba zbog povrede oplemewivačkog prava može se podnijeti u roku od tri godine od dana kada je tužilac saznao za povredu i učinioca, a najkasnije u roku od pet godina od dana kad je povreda prvi put učiwena.

Član 42.
(Privremene mjere)

- (1) Sud će odrediti privremenu mjeru radi osigurawa zahtjewa prema odredbama ovog zakona, ako predlagać učini vjerovatnim:
 - a) da je nosilac prava iz ovog zakona i
 - b) da je wegovo pravo povrijedeno ili da prijjeti stvarna opasnost od povrede.
- (2) Nosilac prava mora da učini vjerovatnim i jednu od sqedećih pretpostavki:
 - a) opasnost da će ostvarivawe zahtjewa biti onemogućeno ili znatno otežano;
 - b) da je privremena mjera potrebna radi sprećavawa nastanka štete koju će biti kasnije teško popraviti, ili
 - c) da pretpostavqeni povredilac, donošewem privremene mjere koja bi se kasnije u postupku pokazala kao neopravdana, ne bi pretrpio veće negativne posqedice od onih koje bi bez donošewa takve privremene mjere pretrpio nosilac prava.
- (3) Nosilac prava koji predlaže da se donese privremena mjera bez prethodnog obavještavawa i saslušawa suprotne strane dužan je, osim uslova iz st. (1) i (2) ovog ćlana, učiniti vjerovatnim da bi bilo kakvo odgađawe donošewa privremene mjere prouzrokovalo nosiocu prava nastanak štete koju bi bilo teško popraviti.
- (4) U slućajaju donošewa privremene mjere prema odredbama stava (3) ovog ćlana, sud će rješewe o privremenoj mjeri dostaviti suprotnoj strani odmah poslije wenog sprovođewa.

(5) Nosilac prava ne mora dokazivati opasnost da će ostvarivawe zahtjeva biti onemogućeno ili znatno otežano ako učini vjerovatnim da će predložena privremena mjera prouzrokovati pretpostavqenom povrediocu samo neznatnu štetu.

(6) Smatra se da opasnost postoji ako bi trebalo ostvarivati zahtjeve u inostranstvu.

(7) Sud može odrediti za osigurawe zahtjeva, prema stavu (1) ovog člana, bilo koju privremenu mjeru kojom se može postići ciq osigurawa, a naročito:

a) da se pretpostavqenom povrediocu zabrane radwe kojima se povređuje pravo iz ovog zakona;

b) da se oduzmu, uklone iz prometa i pohrane predmeti povrede i sredstva povrede koji su isključivo ili u pretežnoj mjeri namijeweni, odnosno upotrebqavaju se za čiwewe povreda.

(8) Ako je mjera određena prije podnošewa tužbe, sud će u rješewu odrediti i rok u kojem predlagač mora podnijeti tužbu radi opravdawa te mjere.

(9) Rok iz stava (8) ovog člana ne može biti duži od 20 radnih dana, odnosno 31 kalendarskog dana, od dana dostavqawa rješewa predlagaču, zavisno od toga koji rok ističe kasnije.

(10) Sud mora odlučiti o prigovoru protiv rješewa o privremenoj mjeri u roku od 30 dana od dana podnošewa odgovora na prigovor, odnosno od isteka roka za podnošewe tog odgovora.

(11) Postupak u vezi sa donošewem privremene mjere je hitan.

Član 43. (Osigurawe dokaza)

(1) Sud će donijeti rješewe o osigurawu dokaza ako predlagač pruži sudu razumne dokaze o tome da:

a) je nosilac prava iz ovog zakona;

b) je wegovo pravo povrijeđeno, ili da prijeti stvarna opasnost od povrede;

c) će dokazi o toj povredi biti uništeni, ili kasnije neće moći biti izvedeni.

(2) Nosilac prava koji traži da se donese rješewe o osigurawu dokaza bez prethodnog obavještavawa i saslušawa suprotne strane dužan je, osim uslova iz stava (1) ovog člana, učiniti vjerovatnim i postojawe opasnosti da će dokazi o povredi, zbog radwi protivnika, biti uništeni, ili da se kasnije neće moći izvesti.

(3) U slučaju donošewa odluke o osigurawu dokaza prema odredbama stava (2) ovog člana, sud će rješewe o osigurawu dostaviti suprotnoj strani odmah poslije izvođewa dokaza.

(4) Sud može rješewem iz stava (1) ovog člana odrediti da se izvede bilo koji dokaz, a naročito:

a) uviđaj prostorija, poslovne dokumentacije, inventara, baza podataka, kompjuterskih memorijskih jedinica ili drugih stvari;

b) oduzimawe uzoraka predmeta povrede;

c) pregled i predaja dokumenata;

d) određiwawe i saslušawe vještaka;

e) saslušawe svjedoka.

(5) Osigurawe dokaza može se tražiti i poslije pravosnažno okončanog postupka, ako je to potrebno radi pokretawa postupka prema vanrednim pravnim lijekovima, ili za vrijeme takvog postupka.

(6) U postupku osigurawa dokaza, prema odredbama ovog člana, koriste se odgovarajuće odredbe zakona koji uređuje izvršewe i osigurawe, a koje se odnose na privremene mjere, osim ako je ovim zakonom drugačije određeno.

(7) Postupak osigurawa dokaza je hitan.

(8) Ako se kasnije pokaže da je predlog za osigurawe dokaza neopravdan, ili ako nosilac prava taj predlog ne opravda, suprotna strana ima pravo da traži:

a) vraćawe oduzetih predmeta;

b) zabranu upotrebe pribavqenih informacija;

c) naknadu štete.

(9) Sud mora u postupku osigurawa dokaza, prema odredbama ovog člana, obezbijediti zaštitu povjerqivih podataka stranaka i voditi brigu o tome da se sudski postupak ne zloupotrebqava iskučivo sa namjerom pribavqawa povjerqivih podataka suprotne strane.

Član 44. (Dužnost obavještavawa)

(1) Sud može u toku parnice, zbog povrede prava iz ovog zakona, na osnovu opravdanog zahtjeva jedne od stranaka, naložiti povrediocu prava da dostavi podatke o izvoru i distributivnim kanalima robe ili usluga kojima se povređuje pravo iz ovog zakona.

(2) Sud može naložiti da podatke iz stava (1) ovog člana dostave sudu i lica koja u obimu komercijalne djelatnosti:

a) posjeduju robu za koju se sumwa da se wome povređuje pravo iz ovog zakona, ili

b) koriste usluge za koje se sumwa da se wima povređuje pravo iz ovog zakona, ili

c) daju usluge za koje se sumwa da se wima povređuje pravo iz ovog zakona.

(3) Smatra se da je neka radwa preduzeta u obimu komercijalne djelatnosti ako je preduzeta za pribavqawe posredne ili neposredne ekonomske koristi.

(4) Pojam komercijalne djelatnosti ne obuhvata radwe savjesnih krajwih potrošača.

(5) Sud može naložiti da podatke iz stava (1) ovog člana dostavi sudu i lice koje je od nekog od lica navedenih u stavu (2) ovog člana označeno kao umiješano u proizvodwu, izradu i distribuciju robe ili davawe usluga za koje se sumwa da se wima povređuje pravo iz ovog zakona.

(6) Podaci traženi na osnovu stava (1) ovog člana mogu naročito da obuhvate:

a) ime, adresu, odnosno firmu i sjedište proizvođača, izrađivača, distributera, dobavqča i drugih prethodnih posjednika robe, odnosno davalaca usluga, kao i namjeravanih prodavaca na veliko i malo;

b) podatke o količinama proizvedene, izrađene, isporučene, primjene ili naručene robe ili usluga, kao i o cijenama ostvarenim za odnosnu robu i usluge.

Član 45.
(Izvođewe dokaza)

- (1) Ako sud odluči da će izvesti predloženi dokaz koji se nalazi kod suprotne strane, ta strana dužna je na zahtjev suda predati dokazna sredstva kojima raspolaže.
- (2) Stav (1) ovog člana odnosi se i na bankarsku, finansijsku i poslovnu dokumentaciju koja je pod kontrolom suprotne strane, ako se radi o povredi koja dostiže obim komercijalne djelatnosti.
- (3) U postupku izvođewa dokaza primjenuju se odgovarajuće odredbe zakona koji uređuje parnički postupak, osim ako je ovim zakonom drugačije određeno.
- (4) Sud mora poslije izvođewa dokaza, u skladu sa stavom (1) ovog člana, obezbijediti zaštitu povjerljivih podataka stranaka i voditi brigu o tome da se sudski postupak ne zloupotrebqava iskqučivo sa namjerom pribavqawa povjerljivih podataka suprotstavqene stranke.

Član 46.
(Sredstvo osigurawa za suprotstavqenu stranku)

Na zahtjev lica protiv kojeg je pokrenut postupak za određewe privremene mjere ili osigurawa dokaza, sud može odrediti odgovarajući novčani iznos kao sredstvo osigurawa u slučaju neosnovanosti zahtjeva, na teret podnosioca zahtjeva.

Član 47.
(Tužba za osporavawe dodijeqenog oplemewivačkog prava)

- (1) Ako je licu kojem to pravo ne pripada dodijeqeno oplemewivačko pravo, lice koje ima pravo na dodjelu oplemewivačkog prava može tužbom zahtijevati da je sud proglasi nosiocem oplemewivačkog prava.
- (2) Ako sud usvoji tužbeni zahtjev iz stava (1) ovog člana, on nalaže Upravi da u roku od 30 dana od pravosnažnosti presude izvrši upis novog nosioca prava u Registar oplemewivačkog prava.
- (3) Ako treće lice pribavi oplemewivačko pravo od ranijeg nosioca oplemewivačkog prava, ona vrijede i za novog nosioca prava ako su bila upisana u odgovarajući registar ili uredno prijavqena za upis u registar prije zabiqeške sudskog spora.
- (4) Tužba iz stava (1) ovog člana može se podnijeti sve dok traje postupak sticawa oplemewivačkog prava i sve dok traje to pravo.

Član 48.
(Tužba za priznawe svojstva oplemewivača)

- (1) Oplemewivač može tužbom zahtijevati da wegovo ime bude navedeno u odgovarajućim registrima i javnim ispravama koje se odnose na dodjelu oplemewivačkog prava.
- (2) Ako sud usvoji tužbeni zahtjev iz stava (1) ovog člana, on nalaže Upravi da u roku od 30 dana od pravosnažnosti presude upiše ime oplemewivača u odgovarajuće registre i isprave.
- (3) Pravo na podnošewe tužbe iz stava (1) ovog člana, poslije smrti oplemewivača, prelazi na wegove nasqednike.

GLAVA XI - CARINSKE MJERE

Član 49. (Zahtjev nosioca prava)

- (1) Nosilac isključivih prava prema ovom zakonu, koji opravdano sumnja da će doći do uvoza, tranzita ili izvoza robe, proizvedene u suprotnosti sa odredbama ovog zakona, može kod nadležnog carinskog organa (u dašem tekstu: carinski organ) podnijeti zahtjev za zaštitu svojih prava putem carinskih mjera privremenog zadržavanja robe od dašeg puštawa u promet.
- (2) Carinske mjere podrazumijevaju i obavezno obavještavawe nadležne fitosanitarne inspekcije koja sprovodi mjere prema odredbama ovog zakona.
- (3) Zahtjev za zaštitu prava, prema stavu (1) ovog člana, mora sadržavati naročito:
 - a) podatke o podnosiocu zahtjeva i o nosiocu isključivog prava iz ovog zakona, ako se ne radi o istom licu;
 - b) detašan opis robe, koji omogućava wenu identifikaciju;
 - c) dokaze o tome da je podnosilac zahtjeva, odnosno lice koje je on ovlastio, nosilac isključivog prava iz ovog zakona u vezi s tom robom;
 - d) dokaze o tome da je isključivo pravo vjerovatno povrijeđeno;
 - e) druge podatke važne za odlučivawe o zahtjevu kojima raspolaže podnosilac, kao što su podaci o lokaciji robe i wenoj destinaciji, očekivani datum dolaska ili odlaska pošiqke, podaci o sredstvu transporta, podaci o uvozniku, izvozniku, primaocu i sl.;
 - f) vremenski period u kojem će carinski organi postupati prema zahtjevu i koji ne može biti duži od dvije godine od dana podnošewa zahtjeva.
- (4) Carinski organ može prije donošewa odluke kojom udovoqava zahtjevu iz stava (1) ovog člana tražiti od nosioca prava da položi osigurawe za troškove pohravnivawa i prevoza robe, kao i za naknadu štete, koji bi u vezi sa robom mogli da nastanu carinskom organu, kao i strani protiv koje je prihvaćen zahtjev iz stava (1) ovog člana.
- (5) Ako carinski organ udovoqi zahtjevu iz stava (1) ovog člana, on o tome obavještava sve carinske ispostave i nosioca prava.

Član 50. (Postupak nakon privremenog zadržavawa robe)

- (1) Ako carinska ispostava pri sprovođewu carinskog postupka nađe robu koja odgovara opisu robe iz odluke nadležnog carinskog organa, ona će tu robu privremeno zadržati od dašeg puštawa u promet.
- (2) Odluka o privremenom zadržavawu robe uručuje se wenom uvozniku.
- (3) Odlukom iz stava (2) ovog člana određuje se da se vlasnik robe, odnosno lice koje je ovlašćeno za raspolagawe robom, u roku od deset radnih dana od dana privremenog zadržavawa, može izjasniti o tome da li se radi o falsifikovanoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovog zakona.
- (4) Ako carinski organ ne primi pisano izjašwewe vlasnika ili lica koje je ovlašćeno da raspolaže robom u roku iz stava (3) ovog člana, on može na zahtjev i o trošku nosioca prava privremeno zadržanu robu oduzeti i uništiti.

- (5) Ako vlasnik robe ili lice koje je ovlašćeno da raspolaže robom, u roku iz stava (3) ovog člana, podnese izjavu da se ne radi o falsifikovanoj robi, odnosno drugoj povredi prava iz ovog zakona, nosilac prava može u roku od deset radnih dana od prijema obavještenja o takvoj izjavi podnijeti tužbu zbog povrede prava.
- (6) Ako posebne okolnosti slučaja to opravdavaju, carinski organ može, na zahtjev nosioca prava, odrediti dodatni rok za podnošenje tužbe iz stava (5) ovog člana, koji ne može da bude duži od deset radnih dana.
- (7) Nosilac prava ili lice koje on ovlasti može za vrijeme privremenog zadržavanja izvršiti pregled i kontrolu robe i prateće dokumentacije u obimu koji je potreban za utvrđivanje njegovih zahtjeva i za ostvarivanje sudske zaštite njegovih prava uz osiguravanje zaštite povjerljivih podataka.
- (8) Pravo da izvrši pregled i kontrolu robe ima i njen uvoznik.
- (9) Ako nosilac prava ne podnese tužbu iz stava (5) ovog člana, privremeno zadržana roba pušta se u traženu carinski dopuštenu upotrebu, odnosno promet.
- (10) Ako nosilac prava pokrene sudski postupak, carinski organ donijet će odluku o zapljeni robe do donošenja pravosnažne sudske odluke.

Član 51.

(Postupak po službenoj dužnosti)

- (1) Ako carinska ispostava pri sprovođenju carinskog postupka u vezi sa uvozom, tranzitom ili izvozom robe opravdano sumnja da su određenom robom povrijeđena prava prema ovom zakonu, ona će privremeno zadržati puštavanje te robe u promet i o tome obavijestiti carinski organ.
- (2) Carinski organ pismeno obavještava nosioca prava o zadržavanju robe, sumnjajući da se radi o povredi njegovih prava i o mogućnosti da podnese zahtjev prema članu 49. ovog zakona, u roku od pet radnih dana od dana zadržavanja robe.
- (3) Ako nosilac prava podnese zahtjev, u skladu sa stavom 2. ovog člana, roba se zadržava do donošenja odluke carinskog organa.
- (4) Ako carinski organ udovolji zahtjevu iz člana 49. ovog zakona, roba se privremeno zadržava narednih deset radnih dana.
- (5) Nosilac prava mora u roku iz stava (4) ovog člana sprovesti radnje iz člana 50. stav (7) ovog zakona.
- (6) Odredbe čl. 50. i 51. ovog zakona ne primjenjuju se na uvoz, tranzit ili izvoz robe u malim količinama namijenjenim za privatnu i nekomercijalnu upotrebu, koja se unosi ili iznosi kao dio ličnog prtljaga ili šače u malim pošiljkama.

Član 52.

(Primjena drugih carinskih propisa)

- (1) Na carinski postupak u vezi sa robom kojom se povređuju prava iz ovog zakona primjenjuju se na odgovarajući način ostali carinski propisi, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Bliže propise o sprovođenju carinskih mjera iz ove glave zakona donosi Savjet ministara na predlog Ministarstva spolne trgovine i ekonomskih odnosa BiH.
- (3) Carinski postupak u vezi sa robom kojom se povređuju prava iz ovog zakona je hitan.

GLAVA XII - PREKRŠAJI

Član 53. (Prekršaji)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 5.000 KM kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik koji na način iz člana 37. ovog zakona povrijedi oplemewivačko pravo.
- (2) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000 KM kazniće se za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu i kod preduzetnika.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000 KM kazniće se za prekršaj iz stava (1) ovog člana fizičko lice.
- (4) Predmeti koji su nastali izvršewem prekršaja iz stava (1) ovog člana oduzeće se i uništiti, a predmeti, odnosno uređaji namijeweni ili upotrijebqeni za izvršewe tih prekršaja će biti oduzeti.
- (5) Prekršajni postupak na osnovu odredaba ovog člana je hitan.

Član 54. (Zaštitna mjera)

- (1) Pravnom licu i preduzetniku koji učine prekršaje iz člana 53. stav (1) ovog zakona u obavqawu djelatnosti može se izreći zaštitna mjera zabrane obavqawa djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se vrijeđa žig, u trajawu do jedne godine, ako je učiweni prekršaj naročito težak zbog načina izvršewa, posqedica djela ili drugih okolnosti učiwenog prekršaja.
- (2) Pravnom licu preduzetniku koji učini prekršaj iz člana 53. stav (1) ovog zakona u povratu izreći će se zaštitna mjera zabrane djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se vrijeđa žig u trajawu od najmanje jedne godine.

Član 55. (Inspeksijska kontrola u vezi sa prekršajima)

- (1) Inspeksijsku kontrolu u vezi sa carinskim mjerama kao i u vezi sa prekršajima, sankcionisanim u članu 53. ovog zakona, vrši nadležna fitosanitarna inspekcija.
- (2) Inspeksijski postupak je hitan.

DIO TREĆI

GLAVA XIII - NADZOR NAD SPROVOĐEWEM ZAKONA

Član 56. (Nadzor nad sprovođewem Zakona)

Upravni nadzor nad sprovođewem ovog zakona sprovodi Ministarstvo spoqne trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

GLAVA XIV - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 57. (Rok za donošewe propisa)

(1) Propise za sprovođenje ovog zakona donosi Savjet ministara, na predlog Uprave i u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u roku od jedne godine od dana stupawa na snagu ovog zakona.

(2) Izuzetno od člana (7) stava (1) ovog zakona, za sorte koje su priznate u skladu sa propisima koji su važili do stupawa na snagu ovog zakona, oplemewivač sorte ili wegov pravni zastupnik mogu u roku od godine dana od dana stupawa na snagu ovog zakona podnijeti zahtjev za sticawe oplemewivačkog prava.

(3) Do početka obavqawa djelatnosti u Upravi po osnovu člana (1) stav (1) ovog zakona i prema propisima navedenim u ovom zakonu, a najduže godinu dana od dana stupawa na snagu ovog zakona, poslovi u Upravi obavqaće se po propisima koji su bili na snazi do stupawa na snagu ovog zakona.

Član 58.
(Prestanak vaŹewa propisa)

Stupawem na snagu ovog zakona prestaje da vaŹi Zakon o zaštitu novih sorti biqaka Bosne i Hercegovine ("SluŹbeni glasnik BiH", broj 46/04).

Član 59.
(Stupawe na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavqivawa u "SluŹbenom glasniku BiH".

PSBiH broj 487/10
23. februara 2010. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Dr. **Milorad Źivković**, s. r.

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Sulejman Tihiić, s. r.